

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ОПРЕДЕЛЯМ:

РОСИЦА КАРАМФИЛОВА
Министър на околната среда и
водите

Дата: 21.10.2022г.

Специфични и подробни цели на опазване на
защитена зона BG0002008 „Остров до Горни Цибър“,
съгласно Решение по т. 1 от Протокол № 26 от заседание на
Националния съвет по биологично разнообразие, проведено
на 28.04.2022 г.

Автори на текста: Петър Шуруликов¹, Свилен Чешмеджиев², Иван Христов³

1 – Национален природонаучен музей –БАН

2 - Българско дружество за защита на птиците

3- WWF- DCP

Съдържание

Въведение.....	3
1. Специфични цели за А391 <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> (Голям корморан)	5
2. Специфични цели за А875 <i>Microcarbo pygmaeus</i> (Малък корморан)	9
3. Специфични цели за А020 <i>Pelecanus crispus</i> (Къдроглав пеликан)	12
4. Специфични цели за А022 <i>Ixobrychus minutus</i> (Малък воден бик).....	16
5. Специфични цели за А034 <i>Platalea leucorodia</i> (Лопатарка).....	18
6. Специфични цели за А053 <i>Anas platyrhynchos</i> (Зеленоглава патица)	21
7. Специфични цели за А059 <i>Aythya ferina</i> (Кафявоглава потапница).....	25
8. Специфични цели за А060 <i>Aythya nyroca</i> (Белоока потапница)	28
9. Специфични цели за А767 <i>Mergellus albellus</i> (Малък нирец).....	31
10. Специфични цели за А070 <i>Mergus merganser</i> (Голям нирец)	34
Видове птици с предложение за добавяне в СФД за СЗ ВГ0002008 „Остров до Горни Цибър“	37
11. Специфични цели за А041 <i>Anser albifrons albifrons</i> (Голяма белочела гъска)	37
12. Специфични цели за А043 <i>Anser anser</i> (Сива гъска)	40
13. Специфични цели за А030 <i>Ciconia nigra</i> (Черен щъркел).....	43
14. Специфични цели за А026 <i>Egretta garzetta</i> (Малка бяла чапла).....	47
15. Специфични цели за А075 <i>Haliaeetus albicilla</i> (Морски орел)	50
16. Специфични цели за А858 <i>Clanga pomarina</i> (Малък креслив орел)	53
17. Специфични цели за А402 <i>Accipiter brevipes</i> (Късопръст ястреб).....	55
18. Специфични цели за А130 <i>Haematopus ostralegus</i> (Стридояд).....	58
19. Специфични цели за А136 <i>Charadrius dubius</i> (Речен дъждосвирец).....	61
20. Специфични цели за А195 <i>Sterna albifrons</i> (Белочела рибарка)	64
21. Специфични цели за А193 <i>Sterna hirundo</i> (Речна рибарка).....	68
Използвана литература	71

Въведение

Специална защитена зона (СЗЗ) BG0002008 „Остров до Горни Цибър“ определена по Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици заема площ от 218,4 ha и попада изцяло в Континенталния биогеографски регион. Обявена е със Заповед № РД-552 от 5.09.2008г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 83 от 2008 г.). Съгласно стандартния формуляр за данни (СФД) в зоната предмет на опазване са 10 вида птици. Предложени за включване са 11 нови вида - *Accipiter brevipes*, *Clanga pomarina*, *Charadrius dubius*, *Sterna albifrons*, *Sterna hirundo*, *Haematopus ostralegus*, *Ciconia nigra*, *Haliaeetus albicilla*, *Egretta garzetta*, *Anser anser*, *Anser albifrons*, като за тях са разработени специфични природозащитни цели. Мотивите за включване на посочените видове могат да се открият в разработките по-долу. Предложени са и параметри за СФД. СЗЗ обхваща покрити с дървесна растителност острови (два на брой), няколко малки островчета и пясъчни коси, които се свързват с островите и акватория на р. Дунав. Островите са високи и се заливат от р. Дунав само при доста високи нива, най-често в периода март – май.

СЗЗ Остров до Горни Цибър е важно място за ношувката и храненето на къдроглавия пеликан (*Pelecanus crispus*) и големия корморан (*Phalacrocorax carbo*), освен през размножителния сезон и по време на миграция и зимуване. Освен това, по време на миграция се наблюдават концентрации на бялата лопатарка (*Platalea leucorodia*) и малкия корморан (*Microcarbo pygmaeus*) по плитчините и пясъчните коси в зоната.

Методика на теренните проучвания

По време на теренните проучвания на птиците през 2021 г., СЗЗ беше посетена минимум два пъти по време на размножителния сезон на упоменатите в таблица 3.2 на СФД видове. Принципно методиката на проучването следва тази от „Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие“ (НСМБР), но ограничението във времето и средствата не позволиха стриктно прилагане на методите за отделните видове птици. Направена е верификация на актуалното състояние на популациите на видовете в СЗЗ (основно гнездящи) и техните местообитания. При констатирането на конкретни заплахи за видовете, то те са описани в текста към тях. В допълнение, са посочени и принципни заплахи, базирани на конкретни наблюдения и информация (от литературата, СФД и др.), която имат авторите на разработката.

Оценката на популациите на зимуващите видове е направена на база данните от Средно-зимните преброявания на водолюбивите птици (СЗП) за 2019 и 2020 г., предоставени от ИАОС.

Оценката на популациите на мигриращите / концентриращи се видове в СЗЗ е направена предимно на база на литературни източници и СФД, много рядко в случай на наблюдения от пролетта на 2021 г.

При поставянето на специфични цели за отделните видове изискващи провеждане на допълнителен мониторинг за установяване размера на гнездящата, мигриращата и/или зимуващата популация на вида в зоната, предлагаме да се следват методиките приети от МОСВ и ИАОС, и утвърдени от Националния съвет по биоразнообразие. Сроковете на мониторинг да са съобразени с изискванията дадени в "Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг", утвърдени от МОСВ през месец юни 2010 г.

- ✓ Мониторинг на гнездящите видове: Шурулинков и др.(2015) Методика за мониторинг на гнездящите видове птици. НСМБР - ИАОС
- ✓ Мониторинг на мигриращите птици: Мичев, Т. и Профиров, Л. (2010) Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг и Методика за мониторинг на реещите се мигриращи птици. НСМБР - ИАОС.
- ✓ Мониторинг на зимуващите птици: Методика за мониторинг на зимуващи птици. НСМБР - ИАОС.

За отделните видове и групи птици тези методики са доразвити и допълнени, съгласно целите на Докладването по чл.12 (Схеми 1 - 5) и приложени през 2020 г., с което препоръчваме да се съобразят бъдещите теренни проучвания.

Настоящият документ включва следните раздели с важна информация:

- ✓ Код и наименование на вида.
- ✓ Кратка характеристика на вида.
- ✓ Характер на пребиваване в страната, характерно местообитание и хранене.
- ✓ Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво.
- ✓ Състояние на ниво СЗЗ.
- ✓ Анализ на наличната информация.
- ✓ Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната.
- ✓ Необходимост от промени на СФД на СЗЗ.
- ✓ Използвана литература.
- ✓ Предложени са за включване нови видове в стандартния формуляр.

Природозащитните цели са представени в текста по-долу в табличен вид, като са изведени на преден план основни параметри с техните целеви стойности, към които да се насочат природозащитните цели така, че да се постигне стабилна/нарастваща тенденция на популацията на вида. Необходимо е обаче да поясним, че поради липсата на систематизиран мониторинг на птиците в СЗЗ-ни от мрежата Natura 2000 в България, **не са посочвани тенденции в популациите на видовете**, а само целеви стойности за минималния размер на популациите в зоната. За да се посочат статистически достоверни, дори и само краткосрочни тенденции в популациите (за 10 г. период) на птиците в СЗЗ, са необходими данни от поне 5 г. систематизиран мониторинг на видовете, а такива в повечето случаи липсват.

Специфични цели за A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (Голям корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 77 – 94 cm. Размах на крилата: 121 – 149 cm. Най-едрият от трите вида корморани, срещащи се в България. Има черно оперение с бели бузи и по едно бяло петно от страни на хълбока (през размножителния период). Голата кожа в основата на долната получовка е жълта и заобиколена от бяла зона. Младите са черно-кафяви с белезникави гърди и корем. Плува и се гмурка добре. Оперението не е водонепромокаемо и след гмуркане каца по камъни и дървета в близост до водоема и се суши с разперени крила. Ловува поединично, или на групи.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездещо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др., 1990). По време на миграционния период ята от големи корморани могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по поречието на река Дунав и Черноморското крайбрежие. По крайбрежието на Черно море видът мигрира от октомври до март, като есенният прелет е през октомври-ноември (Симеонов и др., 1990). Не мигрира на дълги разстояния. През зимата се струпува на ята в големи незамръзващи водоеми и по морското крайбрежие.

Характерно местообитание

Големият корморан обитава сладководни и полусолени блата и езера, язовири, рибарници, крайбрежни скали и заливни гори. В България видът гнезди колониално, основно по дървета (дъб, хибридна и бяла топола, бяла върба и др.), но също така и по метални конструкции на електропреносната мрежа. Образува и смесени колонии с лопатарка, блестящ ибис, малък корморан, сива, нощна, гривеста и малка бяла чапла. Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно през периода април-май. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Suyprius carpio* и *Carassius spp.*, която лови поединично или в групи, понякога заедно с пеликани. Зависим е от големи водни басейни, богати на риба (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Широко разпространен и многочислен колониален вид. Установени са общо 24 колонии в България. Повечето колонии са по р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната е рядък и по-малоброен.

Природозащитният статус на големия корморан според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за Европа (2021). Не е включен в Червената книга на България. Не е

включен в приложенията на Директивата за птиците. Няма СПЕС категория. Подлежащ на опазване и контрол по чл. 45 от ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **2600 – 4800 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **нарастваща**.

Мигриращата национална популация е оценена на **5000 – 16 000 индивида**.

Зимуващата популация е оценена на **7800 – 24 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - **нарастваща**.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФД на зоната видът е гнездящ, преминаващ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **184 – 1800 индивида**, което представлява **3,5 – 18,8 % от националната гнездяща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФД мигриращата популация се оценява на **600 - 2300 индивида**, което е **12 – 14,4 % от националната мигрираща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Според СФД зимуващата популация на вида се оценява на **до 40 индивида**, което е **0,3 % от националната зимуваща популация** (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Анализ на наличната информация

Големият корморан не гнезди в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. Наблюдаваните през размножителния сезон птици в зоната най-вероятно са от близката гнездова колония на остров Ибиша. По време на миграция големият корморан се среща редовно в района с численост до 1100 инд., установени на 10.08.2018 г. (Шуруликов, непубл. данни). Птиците използват пясъчните коси при носа и опашката на острова като място за нощувка и почивка. При ниски нива на река Дунав и наличие на пясъчни коси, големият корморан се струпва в зоната и през зимните месеци – 280 инд. на 06.12.2019 г. (Чешмеджиев, непубл. данни). По стари данни от СЗП за периода 1977 – 2001 г. по българското поречие на р. Дунав концентрация на птици от вида са значителни - 1564 инд. годишно за периода 1977 – 2001 г. (Michev & Profirov, 2003). Района на зоната не е посочен като място със значителни концентрации на вида по време на зимуване (Michev & Profirov, 2003). По данни от СЗП през 2019, 2020 и 2021 г. са установени съответно 8, 6 и 10 големи корморана в рамките на СЗЗ „Остров до

Горни Цибър“. Причината за ниската численост е липсата на пясъчни коси, където птиците да почиват, или нощуват. По време на теренните проучвания през 2021 г. са установени съответно 18 инд. на 13.05.2021 г., 17 инд. на 14.05.2021 г. и 143 инд. на 04.07.2021 г., нощуващи на пясъчната коса при носа на острова.

По време на проучването е установено безпокойство на почиващите/нощуващите големи корморани на носа на острова от страна на рибари и каякари.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Мин. 600 инд.	Количеството на мигриращите/концентриращите се птици силно ще зависи от наличието на пясъчни коси в зоната.	Поддържане на популацията. Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-40 инд.	Количеството на зимуващите птици зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата. При средни температури през януари под 0° С, минималната стойност се очаква да е над 1 инд. от вида. Числеността ще зависи и от наличие на пясъчни коси в зоната през зимните месеци.	С понижаване на температурите <0° С поддържане на популацията >1 инд.
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Минимум 50 дв.	Понастоящем големият корморан не гнезди в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. Наблюдаваните през размножителния сезон птици в зоната най-вероятно са от близката гнездова колония на остров Ибиша. Необходимо е извършването на редовен мониторинг през гнездовия период.	Да се възстанови колонията на вида чрез: Поддържане добро състояние на растителността, чрез запазване на старите дървета по целия остров. Силно ограничаване на дърводобива и сечта, както и ловуването на острова за намаляване на безпокойството по време на гнездовия период.
Местообитание	На	Най-	Изчислена на база откритите	Поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида		малко 177 ha	водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Видът често се храни извън територията на зоната.	площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 177 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Ново село и Козлодуй) е оценено съответно на добро (2) и неизвестно според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на гнездящата и концентриращата се и зимуваща популация на големият корморан в зоната предлагаме следните промени в СФД (с червено в таблицата):

- Тъй като понастоящем големият корморан не гнезди в зоната предлагаме в колона NP да се постави „X“. В колона Cat. да се постави „P“ – налична популация. Също трябва да се промени оценката на популацията от B на C.

- По отношение на зимуващата популация е необходимо оценката на популацията и общата оценка да се променят от B на C.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>			c	600	2300	i		G	B	A	C	C
B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>		X	r				P		C	A	C	C

B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>		w	40	i	G	C	A	C	C
---	------	-------------------------------------	--	---	----	---	---	---	---	---	---

Специфични цели за A875 *Microcarbo pygmaeus* (Малък корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 45 – 55 см. Размах на крилата: 75 – 90 см.

Значително по-дребен от големия корморан. Опашката е относително дълга, клонът и шията са къси. Оперението е тъмнокафяво до черно с метален блясък. През размножителния период има бели напетнявания по главата и горната част на тялото, които липсват през останалите сезони. Младите са с бяло подбрадие и белезникави корем и гърди.

Характер на пребиваване в страната

Малкият корморан е гнездещо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната. Пролетната миграция е от началото на март до април (Симеонов и др. 1990). Най-вероятно част от местните птици отлитат да зимуват в Турция и Гърция, като същевременно над страната преминават към зимовищата в Гърция птици от Дунавската делта (Cramp & Simmons 1977). Възможно е част от тях да остават да зимуват и у нас. Понастоящем видът се среща редовно и целогодишно в страната. България се явява от ключово значение за зимуването на световната популация, както и за придвижването на значителна част от нея между местата на гнездене и зимуване (Иванов и Муравеев 2002). Не извършва далечни миграции. През зимата се струпва на големи ята по поречията на незамръзващите реки и по-плитки водоеми. Поречието на р. Марица и р. Дунав, както и Бургаските влажни зони концентрират голям брой зимуващи индивиди.

Характерно местообитание

Малкият корморан е вид приспособен към топли климатични условия, ограничен предимно в низинни сладководни и бракични местообитания. Видът е регистриран в: открити водни територии със значително участие на дървесна растителност; сладководни или бракични блата със значително участие на тръстикови масиви; открити или бавно течащи водни територии, включително оризища, блата и наводнени ниви, където птиците могат лесно да улавят риба в плитките води; водни площи с гъста дървесна и храстова растителност, дори малки плаващи островчета от мъртва растителност (Crivelli et al. 1996). В България видът предпочита недълбоките части на сладководни и полусолени езера и блата с обширни тръстикови масиви, труднодостъпни заливни гори, язовири, оризища, рибовъдни стопанства, брегове и устия на различно големи, но бавно течащи реки, включително малки рекички, канали, участъци от морския бряг и др. Вертикалното разпространение се простира от морското равнище до около 500 m надморска височина (Иванов и Муравеев 2002). Малкият корморан гнезди основно в смесени колонии с чапли (Ardeidae), бели лопатарки (*Platalea leucorodia*), блестящи ибиси (*Plegadis falcinellus*) и големи корморани (*Phalacrocorax carbo*) (Демерджиев 2000; Иванов и Муравеев 2002; Николов и кол. 2011). Видът е моногамен. Птиците се появяват в гнездовищата си около края на април и началото на май (Иванов и

Муравеев 2002). В Горнотракийската низина в колониите близо до зимните нощувки малките корморани са отбелязани да заемат гнездовищата още през втората десетдневка на април (Демерджиев 2000; Николов и кол. 2000). Гнездата могат да бъдат устроени както в тръстикови масиви (ПР „Сребърна“, блатото при Ченгене скеле, ЗМ „Пода“, ез. Вая и др.), така и по различно големи дървета (Иванов и Муравеев 2002; Николов и кол. 2011). В Сребърна гнездата са устроени по ниски върби в южната част на езерото, до микроязовир Конуш и микроязовир Партизанин – по средно-високи дървета, а в Беленските блата и на остров Вардим – на високи стари дървета (Плачийски и кол. 2014). Снася 4 – 6 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Малкият корморан се храни изключително в сладки или полусолени води, обикновено близо до брега. Хранителният спектър в България е непроучен, в други части на ареала е съставен предимно от риба, дребни ракообразни, порядко пиявици, дребни бозайници (Cramp & Simmons 1977). В Дунавската делта Andone et al. (1969) установяват 15 вида риби в 130 стомаха на малки корморани. Представени са: костур (*Perca fluviatilis*) с 18.8%, бабушка (*Rutilus rutilus*) с 14.8%, шаран (*Cyprinus carpio*) с 10.8%, обикновен щипок (*Cobitis taenia*) с 9.7% и обикновена щука (*Esox lucius*) с 5.6%, като средното тегло на рибите е 15 гр. (7–71 гр.) (Cramp & Simmons 1977; Crivelli et al. 1996).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Числеността на гнездящите двойки е подложена на много големи годишни колебания, главно в зависимост от водните нива. Ежегодно гнезди в ез. Сребърна, ЗМ „Калимок-Бръшлен“, на р. Арда в гр. Кърджали, в ЗМ „Пода“ край Бургас и др.

Природозащитният статус на малкия корморан според IUCN е LC (Least Concern). Видът е включен SPEC 1. Включен в Червената книга на България в категория „Застрашен“. Включен в приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в приложение 2 и приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща популация** на вида се оценя на **340 – 900 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **нарастваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **нарастваща**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е нарастваща.

Зимуващата популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на **2000 – 12 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - **нарастваща**.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **6000 – 15 000 индивида**.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, F26, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФД на зоната малкият корморан е концентриращ се вид. Съгласно СФД мигриращата популация на вида се оценява на **15 индивида**, което е **0,1 % от националната мигрираща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Анализ на наличната информация

Малкият корморан не гнезди в СЗЗ „Остров до Горни Цибър. По време на теренните проучвания през 2021 г. също не е установено гнездене на вида в зоната. През зимните месеци в миналото (за периода 1977 – 2001 г.) е с не много голяма концентрация по р. Дунав – средно 185 инд. годишно (Michev & Profirov, 2003). За цялото българско поречие на р. Дунав по време на СЗП 2019 г. са отчетени 83 инд., а през 2020 г. – 70 инд., което е по-малко, но съпоставимо с данните от 1977 – 2001 г. По данни от СЗП през 2019 г., 2020 г. и 2021 г. не са установени птици от вида в рамките на СЗЗ „Остров до Горни Цибър“.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Мин. 15 инд.	Количеството на мигриращите/концентриращите се птици силно ще зависи от наличието на пясъчни коси в зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 177 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Видът често се храни извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 177 ha.
Местообитание на вида: Екологично	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично - High	Подобряване на екологичното

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)			<div style="background-color: #90EE90; padding: 2px;">2-Добро - Good</div> <div style="background-color: #FFFF00; padding: 2px;">3-Умерено - Moderate</div> <div style="background-color: #FFD700; padding: 2px;">4-Лошо - Poor</div> <div style="background-color: #FF0000; padding: 2px;">5-Много лошо - Bad</div> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Ново село и Козлодуй) е оценено съответно на добро (2) и неизвестно според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2- Добро или 1- Отлично състояние.

5.Необходимост от промени в СФД за СЗ ВГ0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната информация за настоящата концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на миграция не е необходима актуализация на СФД.

Специфични цели за A020 *Pelecanus crispus* (Къдроглав пеликан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 160 – 180 см. Размах на крилата: 270 – 320 см.

Една от най-едрите летящи птици. Оперението при възрастните през размножителния период е сиво-бяло, перата на главата са къдрави, клонът е голям с яркочервена „торба“ и с жълто петно на гушата. Ирисът на очите е сив. Краката са оловносиви. През зимата на темето имат слабо удължени пера, образувачи ръб, нямат жълто петно на гушата и цветът на кожената „торба“ е жълт. Младите са с умерено бледакафяво до сиво оперение в горната част на тялото и мръснобяло оперение в долната част. По-едър от розовият пеликан.

Характер на пребиваване в страната

Къдроглавият пеликан е гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ във в нашата страна (Симеонов и др. 1990). Птиците от Черноморското-средиземноморската популация са близки мигранти. Пролетната миграция на вида е от края на февруари до края на март, а есенната протича от началото на октомври до ноември (Симеонов и др. 1990). У нас гнезди в езерото Сребърна, в блато Песчина и Мъртво блато на остров Персин, както и в Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ (Чешмеджиев, непубл. данни, 2021). По време на миграция и през зимата се среща предимно по поречието на река Дунав, Черноморското крайбрежие и големите язовири в Южна България.

Характерно местообитание

Обитава обширни сладководни и полусолени блата и езера, обрасли с обширни тръстикови масиви, с открити водни огледала и богати на риба. По време на миграция и зимуване се среща и в разнородни влажни зони – язовири, рибарници, солници,

утайници, пясъчни коси и др. Къдроглавият пеликан гнезди в самостоятелни колонии, разположени в труднодостъпни и изолирани тръстикови масиви по плаващи острови от тръстика, както и по изкуствени платформи. Пълното люпило е 2-3 яйца. Мътят и двете птици. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, като хранителният спектър се състои от *Carassius carassius*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Rutilus rutilus*, *Leuciscus idus*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Esox lucius* и др. (Michev&Kamburova, 2012). Зависим е от големи влажни зони, богати на риба. При търсене на храна може да се отдалечи до 20-30 км. от гнездовите колонии.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Колониален. Къдроглавият пеликан гнезди в езерото Сребърна (колониата е известна от 1882 г.), блато Песчина (от 2016 г.) и Мъртво блато (от 2020 г.) на остров Персин и в Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ (от 2021 г.). През гнездовия период малки ята от неразмножаващи се птици са наблюдавани на редица места по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, както и в някои водоеми във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на къдроглавия пеликан според IUCN е NT (Near Threatened) за света (2018) и LC за Европа (2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен в SPEC 1 (BirdLife International, 2017). Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **националната гнездяща популация** на вида се оценява на **80-150 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **нарастваща**.

Зимуващата популация е оценена на **700 – 880 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 1999 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - **нарастваща**.

Мигриращата национална популация е оценена на **600 – 1800 индивида**.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: K03, F02, F05, J02, J03, D02, C03.

3. Състояние в СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Съгласно СФД на зоната видът е гнездящ, концентриращ и зимуващ. Гнездящата популация се оценява на **40 – 210 индивида**, което представлява **около 25-70 % от националната гнездяща популация** (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана, но е на границата на ареала си (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Според СФД мигриращата популация на видът се оценява на **150 – 252 индивида**, което представлява **14 – 25 % от националната мигрираща** популация (оценка „А“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), но е на границата на ареала си (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Според СФД зимуващата популация на видът се оценява на максимум до **7 индивида**, което е **0,9 % от националната зимуваща** популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), но е на границата на ареала си (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Анализ на наличната информация

Къдроглавият пеликан не гнезди в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. Видът се среща в зоната по време на миграции и зимуване. В миналото, по време на СЗП, (за периода 1977 – 2001 г.) видът е с не много голяма концентрация по р. Дунав – средно 28 инд. годишно (Michev & Profirov, 2003). За цялото българско поречие на р. Дунав по време на СЗП 2019 г. са отчетени 344 инд., а през 2020 г. – 119 инд., което е значително повече, сравнено с данните от 1977 – 2001 г. Предвид по-студената зима през 2019 г. (stringmeteo.com), количеството на зимуващите птици е било почти три пъти повече в сравнение на 2020 г. По данни от СЗП през 2019, 2020 и 2021 г. не са установени птици от вида в рамките на СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. При ниски нива на р. Дунав къдроглавият пеликан се струпва в зоната с численост до 300 инд. (16.10.2016 г. П. Шуруликов, непубл. данни). Неразмножаващи се птици са редовно наблюдавани по време на размножителния сезон в района, почиващи или ношуващи при носа, или опашката на острова с численост до 42 инд. (Шуруликов, непубл. данни; Чешмеджиев, непубл. данни). По време на теренните проучвания през 2021 г. са установени съответно 5 инд. на 13.05.2021 г. в полет към румънското езеро Бистрец и 30 инд. на 04.07.2021 г. ношуващи при пясъчната коса на носа на острова. Къдроглавият пеликан редовно образува струпвания по пясъчните коси при носа и опашката на остров до Горни Цибър по време на маловодие на р. Дунав.

По време на проучването е установено безпокойство на почиващите/ношуващите къдроглави пеликани на носа на острова от страна на рибари и каякари.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Мин. 150 инд.	Количеството на мигриращите/концентриращите се птици силно ще зависи от наличието на пясъчни коси в зоната.	Поддържане на популацията.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-7 инд.	Количеството на зимуващите птици зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата. При средни температури през януари под 0°	С понижаване на температурите <0° С поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			С, минималната стойност се очаква да е над 1 инд. от вида. Числеността ще зависи и от наличие на пясъчни коси в зоната през зимните месеци.	популацията >1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 177 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Видът най-вероятно се храни извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 177 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Ново село и Козлодуй) е оценено съответно на добро (2) и неизвестно според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

5.Необходимост от промени в СФД за СЗЗ ВГ0002008 „Остров до Горни Цибър“

- Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на гнездящата и концентриращата се и зимуваща популация на къдроглавия пеликан в зоната предлагаме следните промени в СФД (с червено в таблицата): Да отпадне реда с данните за гнездящата популация на вида, тъй като това не са гнездящи птици, а летувачи и неразмножаващи се, които се хранят и почиват в зоната. **Тъй като вида исторически никога не е гнездил в зоната предлагаме този ред от СФ да отпадне.** Зоната никога няма да може да предостави подходящи местообитания за гнездене на къдроглавия пеликан, тъй като той гнезди в друг тип местообитания (моля вижте текста „Характерно местообитание“).
- Тъй като при ниски нива на р. Дунав къдроглавият пеликан се струпува в зоната с численост до 300 инд. предлагаме максималната стойност на мигриращата популация да се промени от 252 на 300 инд.

- Относно зимуващата популация предлагаме общата оценка да се промени от А на С.

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A020	<i>Pelecamus crispus</i>			c	150	300	i		G	A	A	B	A		
B	A020	<i>Pelecamus crispus</i>			w		7	i		G	C	A	B	C		

Специфични цели за A022 *Ixobrychus minutus* (Малък воден бик)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32 cm. Размах на крилето: 42 cm. Темето, тилът, гърбът, крилата и опашката на мъжкия малък воден бик са черни със зеленикав оттенък. Челото и надочната ивица са бели. Двете страни на главата, шията, гърдите и плещите са охреноръждиви. По гърдите има тъмни надлъжни резки. Коремът и подопашката са безцветни. Темето и тилът на женската са черни, а останалите части от горната страна на тялото - тъмнокафяви с жълтеникави краища на перата. От предната страна на шията има неясни надлъжни резки. Горната страна на главата при младите екземпляри е тъмнокафява, а гърбът - кафяв изпъстрен с безцветни точки. Долната страна на тялото има безцветен цвят с надлъжни тъмнокафяви петна. Мъжкият е по-едър. Младите са жълто-кафяви, с черни надлъжни шрихи.

Характер на пребиваване в страната

В България малкият воден бик е гнездящ и прелетен вид. Пролетната миграция е от март до средата на май, а есенният прелет е от края на август до октомври (Симеонов и др. 1990). Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Малкият воден бик обитава блата и езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници и оризища, образли предимно с тръстика (Симеонов и др., 1990). Среца се дори в изолирани малки водоеми с достатъчно тръстика, където да се крие. Изгражда гнездова платформа от тръстика, често издигната над водното ниво, закрепена за тръстиката или ниски храсти. Снася 2 – 7 яйца, има едно поколение годишно през периода май-юли. Предпочитаните местообитания са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Малкият воден бик се храни предимно рано сутрин и навечер. Храната си търси в тръстикови масиви, по края на водни площи с различни размери и по-рядко на открито (Симеонов и др., 1990). Лови малки рибки, жаби, пиявици, водни насекоми, миди, охлюви и червеи. Рядко напада гнездата на дребни блатни птици и изяжда яйцата и малките им.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С широко и сравнително плътно разпространение по Дунавското поречие, в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и някои котловинни полета в Западна България, на места в Добруджа и по долините на реките Арда, Струма и Места (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на малкият воден бик според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за Европа (2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен в SPEC 3 (BirdLife International, 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на **1500 – 4500 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е **стабилна**.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F01, F05, H01, J01, J02.

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **1 – 2 двойки**, което представлява **0.04-0,07 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“.

Анализ на наличната информация

Малкият воден бик не е установен при проучванията през 2021 г. и през последните години в зоната.

Единствените потенциални гнездови местообитания на 1-2 дв. малки водни бикове в зоната са съсредоточени в един заблатен затон на западния остров, с площ 1 ха.

Като заплахи може да посочим резките промени в нивото на р. Дунав през гнездовия период на птиците, които могат да предизвикат наводняване на гнезда или осушаване на местообитания по време на гнезденето.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 1 двойка	Броят на наблюдаваните птици зависи от нивото на р. Дунав и съответно от наличието на вода в затоните на островите.	Поддържане на популацията в размер от най-малко 1 двойка.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни	Ха	Най-малко 1 ха	Изчислена на база на площта на покритите с водна растителност затони в зоната	Поддържане на площта на гнездовите местообитания

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитания на вида през зимата				на вида в зоната в размер на най-малко 1 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо – Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).	

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Не са необходими промени за този вид.

Специфични цели за A034 *Platalea leucorodia* (Лопатарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 80 – 93 cm. Размах на крилата: 120 – 135 cm. Оперението при възрастните е бяло, с жълто петно на гърдите и характерна „грива“ на тила. Клюнът е характерен, дълъг с лопатовидно разширение на върха. Младите имат черни върхове на крилата. В полет вратът е изправен, за разлика от чаплиите.

Характер на пребиваване в страната

Бялата лопатарка е гнездящо-прелетен и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до края на април, а есенната – от август до края на септември (Симеонов и др., 1990). Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Бялата лопатарка обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви, заливни и равнинни гори, речни разливи, влажни ливади, рибарници, а по време на миграции се среща и в солници, тузли, микроязовири и др. Размножителният период е от края на април до края на юни. Гнезди в самостоятелни или смесени колонии заедно с чапли, корморани и блестящи ибиси. Гнездата са разположени по-често в тръстикови масиви и

храсталаци от бяла и сива върба, на бяла топола и др. (Симеонов и др., 1990). Снася 3 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с водни насекоми, ракообразни, рибки, дребни земноводни и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати гнездови находища в смесени колонии от чапли и корморани по поречието на река Дунав и в единственото сигурно находище по Черноморието - блатото Пода край Бургас (Янков отг. ред., 2007), което е част от Специално защитена зона „Комплекс Мандра-Пода“. По поречието на река Дунав гнезди предимно на острови, а по-рядко - в блата (в СЗЗ „Сребърна“, СЗЗ „Комплекс Калимок“, СЗЗ „Комплекс Беленски острови“) (Shurulinkov et al. 2019b). В различните райони колониите често променят своето местоположение, което води до известни колебания в разпространението.

Природозащитният статус на лопатарката според IUCN е LC (Least Concern). Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща популация** на вида се оценя на **80 – 150 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също **флукутираща**. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **500 – 1000 индивида**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: А31, J02, F03 и F26, J03.

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Съгласно СФД, видът се опазва в зоната като концентриращ се. Числеността в СФД е определена на 10-31 инд. което представлява 2-3.1% от националната мигрираща популация, опазването е отлично – оценка „А“, изолацията – оценка „С“, а общата оценка за значимост е „В“.

Анализ на наличната информация

При проучванията през 2021 г. в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ не бяха наблюдавани лопатарки. До сравнително скоро имаше колония на лопатарки в съседната СЗЗ „Остров Ибиша“. В периода 2006 – 2014 г. гнездовата численост там варира както следва: 2006 – 6 дв., 2010 – 14 дв., 2011 – 6 дв., 2011 – 13 дв., 2013 - 9 дв., 2014 – 5 дв. (Shurulinkov et al. 2019b). В последствие видът изчезва като гнездящ. По време на полевите изследвания през 2020 (Чешмеджиев, 2020) и 2021 г. гнездене на вида на о-в

Ибиша не е установено. Голяма част от лопатарките, които се концентрираха в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ произхождаха от посочената по-горе колония.

Наблюденията ни от периода 2006-2014 г. показват, че основните хранителни местообитания на вида са на територията на Румъния в блатно-езерния комплекс Бистрец. Не разполагаме с данни за значими промени в хранителната база за вида в района на СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ и значението на този фактор не може да бъде оценено.

По време на миграция лопатарките се концентрират по пясъчните коси, островчета и плитчини на р. Дунав.

Площта на подходящите гнездови местообитания за вида в зоната включва всички плитководни брегови и разливни части на затоните на о-в до Горни Цибър, които са обрасли с горска растителност – ок. 45 ha.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели					
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 10 инд.	Поддържането на местообитанията на вида в зоната и елиминирането на фактора безпокойство е необходима предпоставка за задържането на мигриращите ята и предпоставка за загнезждане на вида в зоната.	Поддържане на мигриращата популация на вида в зоната в размер от най-малко 10 индивида.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ha	Най-малко 45 ha	Елиминиране на фактора безпокойство е ключово за провокиране формирането на нова гнездова колония.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 45 ha.					
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания	ha	Най-малко 50 ha.	Включват се крайбрежните плитчини на р. Дунав на островите и българския бряг.	Запазване на площта крайбрежните плитчини в зоната най-малко до 50 ha.					
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено – Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено – Moderate	4-Лошо – Poor	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на
Екологично състояние									
1-Отлично – High									
2-Добро – Good									
3-Умерено – Moderate									
4-Лошо – Poor									

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)			5-Много лошо – Bad Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село и Русе) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).	стойности 2- Добро или 1- Отлично състояние

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ Остров до Горни Цибър

Предвид наличната информация не е необходима актуализация на СФД.

Специфични цели за A053 *Anas platyrhynchos* (Зеленоглава патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 50-65 cm, тегло 750- 1570 гр., размах на крилата – 81-98 cm. (Stamp & Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, с черен гръб, тъмнозелена глава и тъмнокафяви гърди. Крилото огледало е синьовиолетово с чернобели кантове. Клюнът е жълт, краката оранжеви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира големи ята през прелета, линеенето и зимата. Ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

Зеленоглавата патица у нас е гнездещ, постоянен, а също преминаващ вид по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. През есента и зимата големи ята от този вид, често са смесени с други видове патици, които долитат от по-северни популации.

Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. През зимата въпреки замръзването на водоемите голяма част от зеленоглавите патици остават у нас и прекарват тук до пролетта.

Характерно местообитание

Зеленоглавата патица е много пластичен вид по отношение на гнездовото си местообитание. Гнезди в и около всякакъв тип водоеми, често и доста далеч от тях – на няколко метра. Най-често гнезди сред водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, реки, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и равнинни дъбови, ясенови или брястови гори покрай реките. Обича и стари речни корита обрасли с тръстика или папур. Среща се дори около напоителни канали. По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в сладководни езера,

блата, мочурища, всякакви по размер язовири, реки, в бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания за вида са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2005).

Хранене

Зеленоглавата патица има твърде широк хранителен спектър включващ голямо разнообразие от растителни и животински храни. Семена и зелени части на околородни и сухоземни растения яде главно в есенно-зимния период и ранна пролет. Яде и различни видове висши водни растения. Понякога се храни и в житните и други /рапица, ориз/ посеви, особено нощем. Животински храни яде повече през пролетта и лятото. Животинската храна включва двукрили /главно хирономиди/ и техните ларви, едnodневки, ракообразни, бръмбари, водни кончета, ручейници, правокрили, миди (Cramp & Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в цялата страна, докъм 1500 мнв. Като гнездящ вид е многочислен и повсеместно разпространен из влажните зони (Янков отг. ред., 2007). В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на около 84-148 двойки, като това не включва гнезещите двойки в крайречните гори и в затоните по островите (Shurulinkov et al., 2019a). Посочена е положителна тенденция в числеността. Според Докладването по чл.12 от 2019 г. **гнездовата популация** в страната се оценява на **2500 - 4500 двойки** без ясно изразена тенденция и със стабилна численост и разпространение.

Зеленоглавата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации често надхвърлят 2000-3000 екз. във водоеми като Атанасовското езеро, Шабленското езеро, ез. Дуранкулак, яз. Жребчево, яз. Огоста, яз. Горни Дъбник, ез. Сребърна, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец и др. Числеността на **зимуващите** у нас зеленоглави патици според Докладването по чл.12 е между **30 000 и 80 000 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е стабилна, а в дългосрочен план - флукутираща.

По време на миграция зеленоглавите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според Докладването по чл.12, **понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 5000 – 10 000 екз.** Тази численост е твърде занижена, особено на фона на зимната численост, която нерядко не е максималната сезонна численост за страната. Специални проучвания по този въпроса за броя на мигриращите зеленоглави патици у нас не са провеждани.

Включен в Приложение 4 и 6 на ЗБР. Според IUCN за територията на континентална Европа (2021), а и за целия свят видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) (2019). Няма SPEC категория. Не е включен в Червената книга на Р България (2015).

При Докладването по чл.12 не са посочени никакви заплахи за вида по време на гнездовия период. Всъщност за вида отрицателно действащи фактори са отводняването на влажни зони, черпенето на водни ресурси за напояване, речните корекции и дигирането на реките, резките промени в нивото на язовири, вътрешни реки и р. Дунав в резултат на работата на хидротехнически съоръжения, безпокойството в местата за гнездене и браконьерския отстрел. Хабитатите на вида са застрашени и от палене на пожари. Крайречните гори са подложени на поголовна сеч.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. единствените посочени заплахи за вида по време на миграция и зимуване са екстракцията на нефт и газ и промяната предназначението на земите. Първата от тези заплахи не съществува на наша територия. Втората е свързана със загубата на разливи, рибарници и някои земи на Черноморието като хабитати на вида. Освен това следва да се отбележат прекомерният отстрел, браконьерството, безпокойството в местата за хранене и почивка от страна на ловците, и тежките зимни условия.

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Съгласно СФД, видът е зимуващ в зоната с численост **60 екз.** Зоната поддържа **0,11 % от националната зимуваща популация** на зеленоглавката (оценка „С“), опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията е неизоллирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“.

Анализ на наличната информация

Съгласно наличната информация вида се среща като гнездещ, мигриращ и зимуващ в зоната. Двойка зеленоглавки са наблюдавани на 13 май 2021 г. в река Дунав пред българския бряг, в зоната – точно в гнездовия период. На 25.05.2012 са наблюдавани 2 двойки, на косата на горния остров (П. Шурулинков, Х. Динков – непубл. данни). На 22.06.2020 са наблюдавани 30 екз. (С. Пеев-ebird), вероятно линеещи птици от по-широка област. **Според нас в зоната редовно гнездят 2-4 двойки зеленоглавки или 0,086% от националната гнездова популация.** Оценката за значимост следва да бъде „С“.

По време на миграция концентрациите на зеленоглавки нерядко надхвърлят 2000 екз., а ята от 300-1000 екз. са съвсем обикновено явление. Птиците се струпват на пясъчните коси от септември до март. Наблюдения (П. Шурулинков, Х. Динков – непубл. данни) – 22.10.2016 – 2000 екз., 10.11.2019 г. -2200 екз., 28.10.2018 г.-1100 екз., 23.10.2016 – 400 екз. **Считаме че числеността на вида по време на миграция в зоната трябва да се оцени на 150 – 2200 екз., което ще представлява около 15,6% от националната мигрираща популация и оценката за значимост следва да бъде по-скоро „В“.**

През зимата зеленоглавките се срещат зоната също на големи ята. Така например през среднозимното преброяване 2020 г., на 11 януари са наблюдавани 260 екз. на пясъчните коси на в зоната. Големи концентрации от зеленоглавки се срещат често и в околните участъци на р. Дунав през зимата. **Считаме че зимната численост на вида в зоната трябва да се коригира на 100-500 екз.** Това би представлявало **0,55% от националната зимуваща популация на вида,** тоест оценките няма нужда да бъдат променени в стандартния формуляр.

Гнездовите местообитания на вида в зоната обхващат заливните гори на островите и по брега. Това са широколистни гори с обща площ около 30,6 ха.

Местообитанията на вида по време на миграция и зимуване обхващат акваторията на зоната както и пясъчните коси. Тези местообитания имат площ около 188 ха.

Сред основните заплахи за вида в зоната през последните години е интензивната сеч на горите, довела до почти пълно обезлесяване на 2/3 от залесената площ на двата острова.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 дв.	Размера на гнездовата популация силно ще зависи от нивото на р. Дунав и поддържането на подходящите местообитания.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи дв.						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 100 екз	Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури през зимата. При по-ниски ср. темп. в района на СЗЗ се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията > 100 инд.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 150 екз.	По-голям брой птици спират на пясъчните коси в зоната при по-ниски нива на р. Дунав през лятото и есента.	Поддържане на мигриращата популация от най-малко 150 екз.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	Ha	Най-малко 30,6 ha	Изчислена на база на площта на заливните гори на островите.	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 30,6 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида по време на миграция и зимуване	Ha	Най-малко 188 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ плюс площта на пясъчните коси и острови. Площта на пясъчните коси силно ще варира в зависимост от нивото на р. Дунав	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 188 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			(2019-2020, Табл. 1, стр. 62).	

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ

- Промяна на зимуващата популация от 0-60 екз. на 100-500 екз. въз основа на актуални данни. Оценките не се променят.
- Въвеждане на графа за мигрираща популация на зеленоглавката в зоната с численост 150-2200 екз. Оценката на значимост е В, на опазване –В, на изолация –С и общата –В.
- Въвеждане на графа за гнездяща популация в зоната с численост 2-4 двойки. Оценката на значимост е С, на опазване –В, на изолация –С, общата оценка-С.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за зеленоглавката трябва да изглежда по следния начин:

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			w	100	500	i		G	C	B	C	C
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			c	150	2200	i		G	B	B	C	B
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			p	2	4	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A059 *Aythya ferina* (Кафявоглава потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 42-49 cm, тегло 0,800 – 1,200 kg, размахът на крилата - 67-77 cm. В брачно оперение при мъжките главата и шията са ръждиво-кафяви. Гушата, предната част на гърдите са черни. Гърбът и страните на тялото са пепелносиви. Кръстът е по-тъмен, а надопашнето – черно. Клюнът е сиво-черен. Женските като цяло са сивокафяви. Гърди, теме и шия по-тъмни с кафеникав нюанс. Неясни бледи и тъмни петна по главата. Със светла ивица зад окото. През зимата мъжките са с тъмно сивокафяви гърди и задница и по-мръсно кафява глава. При женските оперението през зимата е като при брачното оперение, но по-тъмна по гърба. При младите оперението е като възрастните женски в извънбрачно оперение. По-едноцветни са отгоре, без светла ивица зад окото. Страните на тялото сивокафяви със светли напетнявания (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Есенната миграция започва в началото на септември, но се осъществява главно през октомври и ноември. Пролетния прелет е през февруари и март, когато се среща по-често по р. Дунав. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди от Средна Европа, Европейска Русия, Украйна, Беларус и Западен Сибир. Значително по-многочислена през зимата, особено по Южното

Черномоското крайбрежие. По р. Дунав и вътрешните за страната водоеми зимуват незначителни числености от вида.

Гнезди най-често във висока блатна растителност, близо до водата. Гнезди единично. Гнездото е на земята покрито със сухи треви и пух. Снася 8–10 яйца, от средата на май до средата на юни, които мъти 24-28 дни. Младите линейт в края на юли и началото на август. Започват да летят след 50-55 дни. Полова зрялост настъпва на едногодишна възраст. (Нанкинов и др., 1997; Нанкинов 2012; Големански и др. (ред.), 2011).

Характерно местообитание

Обширни, дълбоки и открити водоеми, с големи водни огледала и растителност по периферията. При миграция и зимуване обитава разнообразни влажни зони, включително големи езера и язовири. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храната е от водни безгръбначни (ларви на насекоми) и семена, и части на водни и водолюбиви растения (Големански и др. (ред.), 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението е групово и разпръснато, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие, където са основните гнездови находища: ез. Сребърна, Бургаските влажни зони и най-вече Пода и Комлушка низина. През отделни години единични двойки гнездят в Тракийската низина, Дунавската равнина, Софийското поле, на места в Западна България и по долината на р. Арда. (Янков отг. ред., 2007). В посочените основни гнездовища и във Варненско–Белославския комплекс гнездят до няколко десетки двойки (до над 50 в Пода и Комлушката низина), но в повечето от останалите се размножават само единични двойки. В години с малко валежи и ниско водно ниво на водоемите числеността по-малка и много от двойките не пристъпват към гнездене. (Големански и др. (ред.), 2011).

Включен в Приложение 2А на Директивата за птиците. Според IUCN видът е уязвим – VU (Vulnerable) за света и за Европа (2021). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР. Има категория SPEC 1 (BirdLife International, 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща популация** на вида се оценява на **80 – 250 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е нарастваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01, J02.

Зимуващата популация е оценена на **17 000 – 31 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукуираща, променлива. Посочени са следните заплахи: F02, F03, F05, G01.

Мигриращата национална популация е оценена на **15 000 – 100 000** индивида. Не са посочени тенденции в популацията. Посочени са следните заплахи: F02, F03.

3. Състояние в СЗЗ “Остров до Горни Цибър“

Съгласно СФД, видът е зимуващ в зоната с численост 120 екз. Зоната поддържа 0.4 % от максималната националната зимуваща популация на вида у нас (оценка „С“), опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“.

Анализ на наличната информация

През зимата кафявоглавата потапница се среща редовно в зоната. По време на среднозимното преброяване през 2019 г. по р. Дунав са установени общо 140 кафявоглави потапници в 4 локалитета, а през 2020 г. - 154 птици в 3 локалитета. Ятата достигат до 120 екз. На 4.03.2018 г. 2 екз. са видяни в реката пред с. Долно Линево, а на 12.01.2013 г. ято от 3 екз. са видяни малко над Лом (С. Гигов, Т. Стефанов – ebird).

Хранителното местообитание на кафявоглавата потапница включва цялата акватория на р. Дунав, попадаща в зоната -177 ха.

Сред основните заплахи за вида в зоната през последните години са лова на водоплаващи през зимата и браконьерството.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели				
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	2-120 екз.	Определена на база СФД и данни от Среднозимни преброяване.	поддържане на популацията > 2 инд.				
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида през зимата	На	Най-малко 177 ха	Изчислена на база на площта на откритите водни площи в зоната.	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 177 ха.				
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи
Екологично състояние								
1-Отлично – High								
2-Добро – Good								
3-Умерено - Moderate								

вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)			4-Лошо – Poor	местообитания на вида, на стойности 2- Добро или подобряване в стойност 1- Отлично състояние
			5-Много лошо – Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).	

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Не са необходими промени за този вид.

Специфични цели за A060 *Aythya nyroca* (Белоока потапница)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 38-42 cm, тегло 0,550 – 0,590 kg, размахът на крилата - 60-67 cm. В брачно оперение мъжките са изцяло с тъмнокастено оперение, по-тъмно по гърба. Тясно тъмна яка, която рядко е видима. С бяло подопашие и бяло око. Женските са тъмнокафяви с червеникав оттенък на главата. Бяло подопашие. Окото е тъмно.

При младите оперението е като възрастните женски, с тъмно око, но по-убитокафяв цвят на оперението. По-малко бяло подопашно петно. (Svensson, 2009, Симеонов и др. 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и рядко зимуващ вид за страната. Сезонни прелети извършва от септември до ноември и от началото на февруари до средата на април. Предпочита сладководни езера и блата с много тръстика, камъш и подводна растителност. По време на прелет се задържа по различни водоеми, предимно по откритите водни пространства. Някои двойки мътят и малки заблатени участъци, стари корита и устия на реки.

Гнезди сред гъсти тръстикови масиви, върху натрупани стари стебла от тръстика, върху плаващи острови, на брега на водоемите и рядко в хралупи. Гнездото е покрито със сухи растения и пух. Снася между 4 и 14 яйца, но най-често техния брой е 7-9. Снася в края на април и през май, мътенето продължава 25-27 дни. Младите започват да летят след 55-60 дни. Полова зрялост настъпва на едногодишна възраст. (Симеонов и др. 1990, Нанкинов, 2012, Чешмеджиев, Петков, 2014).

Характерно местообитание

Предимно по-плитки рибарници, блата и микроязовири с мозаечно разположена растителност или големи тръстикови масиви с малки водни огледала и канали, с полегати брегове и тинести плитчини и хидрофитна растителност. По време на миграции – разнообразни влажни зони. При зимуване – езера, язовири и малки морски заливи по Черноморското крайбрежие. Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Белооката потапница се счита за предимно растителнояден вид. При анализ на стомашно съдържание са установени различни растения и водорасли. Освен растения в хранителния спектър влизат и много насекоми и други безгръбначни животни, както и дребни гръбначни – безопашати земноводни (*Anura*) и риби (*Pisces*) (Чешмеджиев, Петков, 2014).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В миналото белооката потапница е описвана като един от най-многобройните видове от семейство Патицови (*Anatidae*) и едва през 1994 г. е включена в списъка на световно застрашените видове. От първите десетилетия на ХХ в. местообитанията на вида са подложени на системно унищожение поради пресушаване на влажните зони и превръщането им в обработваеми земи, а по-късно – и поради замърсяване на водите. Видът е бил ловен обект и ежегодно част от птиците са били отстрелвани. Това са основните причини за намаляването му както в световен мащаб, така и у нас (Чешмеджиев, Петков, 2014).

Към момента разпространението на вида е групово и разпръснато, главно покрай р. Дунав и прилежащите райони на Дунавската равнина, Черноморското крайбрежие, Тракийската низина и Софийското поле. Най-значими гнездовища: ез. Сребърна, рибарници Хаджи Димитрово, Калимок, о. Белене, Дуранкулашкото и Шабленското езеро и Драгоманското блато. Разпространението се влияе силно от водното ниво в гнездовите водоеми, някои от които през отделни години пресъхват. Често при изчезване на дадено находище се появяват нови наблизко. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN европейската популация на вида е слабо засегнат – LC (Least Concern) (2019), а в световен мащаб видът е почти застрашен – NT (Near threatened) (2019). Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“ (VU). Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включена в SPEC 1 категория (2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **националната гнездяща популация** на вида се оценява на **120 – 400 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: F01, M08, M07, J02, D03, F02, H01.

Зимуващата популация е оценена на **2 – 40 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е нарастваща. Посочена е само една заплаха – G05.

Мигриращата национална популация е оценена на **320 – 4 000 индивида**. Посочени са следните заплахи и влияния: F01, F02, F05, J02.

3. Състояние в СЗЗ “Остров до Горни Цибър“

Съгласно СФД, белооката потапница е мигриращ вид в зоната с численост 3-3 екз. В зоната спират 0,1-0,9 % от националната мигрираща популация на вида у нас (оценка „С“), опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията е неизолирана в рамките на

разширен ареал на разпространение (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“.

Анализ на наличната информация

През прелета белооката потапница се среща рядко и в малък брой в зоната. На 7.04.2021 г. 9 екз. са видяни до с. Горни Цибър (Р. Попов – ebird). На 6.06.2014 г. , през гнездовия период са видяни 4 екз. в реката до с. Долни Цибър (Л. Профиров – ebird), които вероятно са дошли откъм ЗЗ “Цибърско блато“ или от Румъния, но е възможно и да са закъснели мигранти или летуващи птици.

Въз основа на наличните данни считаме, че в СФД на зоната, числеността на вида по време на миграция следва да се промени на 5-9 екз.

Хранителното местообитание на белооката потапница включва цялата акватория на р. Дунав, попадаща в зоната -177 ха.

Сред основните заплахи за вида в зоната през последните години са лова на водоплаващи птици и браконьерството. Друга заплаха е пресушаването на влажни зони по брега на реката –Цибърското блато, рибарници Орсоя, Добридолското блато и др.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели				
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 5 екз	Броят на наблюдаваните птици зависи от нивото на р. Дунав и съответно от наличието на вода в крайдунавските влажни зони. При по-високи нива на реката в ранната пролет/над 400 см. при Лом/, във влажните зони има вода и белооката потапница се среща по-често в целия район, включително и в р. Дунав.	Поддържане на популацията >5 инд.				
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида през зимата	Ха	Най-малко 177 ха	Изчислена на база на площта на откритите водни площи в зоната.	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 177 ха.				
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания
Екологично състояние								
1-Отлично – High								
2-Добро – Good								
3-Умерено - Moderate								

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели		
биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)			<table border="1"> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	на вида, на стойности 2- Добро или подобряване ва стойност 1- Отлично състояние
4-Лошо – Poor						
5-Много лошо – Bad						

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Въз основа на наличните данни считаме, че в СФД на зоната, числеността на вида по време на миграция следва да се промени от 3-3 екз. на 5-9 екз. Това значи че в зоната се концентрират 0,2-1,5% от националната мигрираща популация. Оценките в СФД не се променят.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за зеленоглавката трябва да изглежда по следния начин:

Species					Population in the site						Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A053	<i>Aythya nyroca</i>			c	5	9	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A767 *Mergellus albellus* (Малък нирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 38-44 cm. Размах на крилата 55-69 cm. Има къс клюн, главата е с високо чело и малка качулка. Мъжкят е с черно-бяло оперение с характерна „черна маска“ на очите, черна ивица на тила и две черни линии от гърба през крилото към гушата и гърдите. Женската с контрастиращи червенокафява горна половина на главата и бели подбрадие, гърло и страни на шията; също с „тъмна маска“ през очите, макар и слабо различима (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид за страната. Появява се през ноември. В района на Бургас числеността му се увеличава към края на декември. Отлита от края на февруари до края на март. Рядко отделни птици се срещат и през април (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава горски реки с по-бавно течение и езера. По време на зимуване – по-големи реки и езера с обширни открити водни пространства, по-рядко

в морски заливи (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания за търсене на храна по време на зимуване и миграция са реки, езера и морски крайбрежия, вероятно 3160, 3260, 3130, 3140, 1130, 1150, 1160 и др. според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

През зимата се храни изключително с дребни рибки (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се в цялата страна, но главно в по-големите езера и блата край р. Дунав и Черно море. Резултатите от средно-зимните преброявания в България в периода 1977-1996 г. показват, че вида е доста често срещан със средна численост от 124 индивида (максимум 333 инд. през 1996 г.). Най-широко разпространен по поречието на р. Дунав. Основните концентрации са по река Дунав в речния участък между Тутракан и Силистра (средно 22 инд., максимум – 153 инд. през 1996 г.), Мандра (средно 20 инд., максимум – 133 инд. през 1985 г.) и речен участък на Дунав между Свищов и Русе (средно 14 инд., максимум – 71 инд. през 1996 г.). През периода 1997-2001 г. средната численост на зимуващите у нас малки нирци се увеличава до 277 инд. с максимум от 1104 инд. през 1997 г. (Michev & Profirov, 2003).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. В Закона за биологичното разнообразие видът е включен в Приложение 2 и 3. Не е включен в Червена книга на Р България (2015). Според IUCN видът е „слабо засегнат“ (Least Concern) в Европа (2021) и в света (2016). Малкият нирец е включен също в Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Има SPEC 3 категория (BirdLife International, 2017).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на **50 – 450 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **флукутираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.), също е **флукутираща**. За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, J02, F03.

Според Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на **500 – 1500 индивида**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща. За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04.

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър ”

Съгласно СФД на зоната, видът е зимуващ. Зимуващата популация се оценява на до 3 индивида, което е 0.7 – 6 % от националната зимуваща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – добра стойност.

Анализ на наличната информация

През зимата най-значителни ята в р. Дунав са наблюдавани на 18.01.1997 г. – между Горни Вадин и Байкал – 107 екз. и 4.01.1997 г. – между Черковица и устието на р. Вит – 15 екз. (Шурулинков и др., 2005). По данни от СЗП през 2015 г. в участъка на река Дунав с. Връв – с. Долни Цибър са установени 5 екз., а през 2017 г. - 17 екз. През 2018 г. в участъка с. Горни Цибър – с. Гулянци са установени 4 екз. По време на СЗП през

2019 г. видът е наблюдаван на 16 места (общо 117 инд.) по поречието на р. Дунав. През 2020 г. видът е отчетен само на три места (общо 14 инд.) по р. Дунав.

Данните за зимуването на вида от р. Дунав показват флукутиращи числености и липса на утвърдени точки за концентриране. Липсата на конкретни наблюдения за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ по време на СЗП от 2015 досега е съпоставимо с данните, посочени в СФД – до 3 индивида.

Основни заплахи за вида са лова, браконьерството и безпокойството на птиците от моторни лодки и кораби в местата на концентриране по река Дунав.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Определена на база СФД и общите данни от СЗП. Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури, през януари.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 150 ha	Изчислена на база откритите водни площи в рамките на СЗЗ.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 150 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <th style="background-color: #cccccc;">Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td style="background-color: #00aaff; color: white;">1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #90ee90;">2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffff00;">3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffa500;">4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ff0000; color: white;">5-Много лошо - Bad</td> </tr> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Искър и Янтра) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

5.Необходимост от промени в СФД за СЗ ВГ0002017 „Остров до Горни Цибър ”

Предвид наличната информация не е необходима актуализация на СФД.

Специфични цели за А070 *Mergus merganser* (Голям нирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 58-66 см. Размах на крилата: 82-97 см. Най-едрият от нирците. Мъжкият е с едра, закръглена черна глава и горна половина на шията и дълъг червен клон. Гърбът и плещите са черни, контрастиращи с белите гуша и долна страна на тялото, които са с кремав оттенък. При женската кафявата глава и шия рязко разграничени от сивата гуша. Гърбът е по-светъл, гълъбовосив. Страните на тялото също са светли. В полет бялото поле в крилото без напречни черни ивици (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид за страната. Появява се през ноември и се среща до края на март (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

През размножителния период предпочита горните течения на реките, големи, прозрачни горски или планински езера и язовири, рядко морското крайбрежие. По време на прелет и зимуване се среща в големи и дълбоки реки, сладководни и бракични езера и по-малко в морето (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания за търсене на храна по време на зимуване и миграция са реки, езера и морски крайбрежия, вероятно 3160, 3260, 3130, 3140, 1130, 1150, 1160 и др. според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с различни видове риба (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В периода 2006 – 2007 г. е намерен да гнезди в яз. Кърджали от Борислав Борисов и Ивайло Ангелов. През 2018 г. видът е установен да гнезди в язовир Боровица, област Кърджали (<https://bnr.bg/kardzhali/post/101069255/ptica-otpredi-lednikovata-epoha-gnezdi-v-azovir-borovica>). През гнездовия период на тази година (21 май) в южните части на яз. Студен кладенец, Стефан Аврамов наблюдава женска с 5 отраснали малки (<https://www.facebook.com/groups/birdsinbulgaria/posts/101585407679227>).

Резултатите от СЗП в България в периода 1977 - 1996 г. показват, че вида е нередовен зимуващ вид с численост от 23 инд. (максимум 66 инд. през 1977 г.). Наблюдаван в различни части на страната, но с малка численост (2-3 инд.). Най-широко разпространен по поречието на р. Дунав – средно 16 инд. и максимум 48 инд. през 1996 г. Най-многочислен е в следните речни участъци: Цибър-Сомовит – средно 7 инд. и максимум 24 и Тутракан-Силистра – средно 6 инд. и максимум 46 инд. през 1996 г.

През периода 1997-2001 г. средно-зимната численост е средно 26 инд. с максимум от 72 инд. през 1999 г. (Michev & Profirov, 2003).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. В Закона за биологичното разнообразие видът е включен в Приложение 3 и 4а. Според IUCN видът е „слабо засегнат“ (Least Concern) както в Европа, така и в света.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва като **гнездящ** с численост 1-10 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2007-2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната (1980-2018 г.) е неизвестна. Не се докладвани заплахи.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва и като **зимуващ** с численост 2-50 инд. Краткосрочната популационна тенденция (2007-2018 г.) е флукутираща, както и дългосрочната (1980-2018 г.), която също е флукутираща. Посочени са следните заплахи: F02, F03.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва и като **мигриращ** с численост 0-120 инд. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: F02, F03, F08, K04.

3. Състояние на вида в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Съгласно СФД, видът е зимуващ в зоната. Числеността на концентрациите по време на зимуване е до 3 екз. Въпреки, че зоната поддържа 6 % от максималната национална зимуваща популация на вида, оценката е „С“, опазването на вида е много добро (оценка „В“), изолацията е оценена с оценка „С“. Общата оценка на стойността на зоната за този вид е „С“. Твърде високият процент на популацията в зоната може да се обясни с твърде консервативната оценка на националната зимуваща популация.

Анализ на наличната информация

При проучванията през 2021 г. през гнездовия период видът не е установен. Среща се само през зимата поединично или на малки ята. По данни от СЗП в р. Дунав видът е наблюдаван през 2015 г. в 2 находища с обща численост 10 екз., през 2019 в 2 находища - 12 екз. и през 2020 в 4 - 7 екз.

Данните за зимуването на вида от р. Дунав показват непостоянни числености и липса на утвърдени точки за концентриране. Липсата на конкретни наблюдения в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ по време на СЗП от 2015 досега е съпоставимо с данните, посочени в СФД – до 3 индивида.

Основни заплахи за вида са лова, браконьерството и безпокойството на птиците от моторни лодки и кораби в местата на концентриране по река Дунав.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на концентрациите по време на зимуване	Брой индивиди	Най-малко 1 екз.	Определена на база СФД и общите данни от СЗП. Количеството на зимуващите птици ще зависи от средните температури, през януари.	При ср. темп. за януари в района на СЗЗ около 0° С поддържане на популацията >1

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
				инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 150 ha	Изчислена на база откритите водни площи в рамките на СЗЗ.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 150 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт устието на Искър и устието на Янтра) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

5. Необходимост от промени в СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

1. Необходимост от промени в СФД ВГ0002091 „Остров Лакът“

Предвид наличната информация за опазването на зимуващата популация на големият нирец в зоната, предлагаме следните промени в СФД (в червено):

- Промяна в оценката на популацията от категория С в категория В, тъй като зимуващата популация в зоната е повече от 2% от националната зимуваща популация на вида.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A070	<i>Mergus merganser</i>			w		3	i		G	B	B	C	C

Видове птици с предложение за добавяне в СФД за СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Специфични цели за A041 *Anser albifrons albifrons* (Голяма белочела гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Тегло между 1,4 и 3,3 кг. Дължина на тялото 65 - 78 см., размах на крилете около 130 – 165 см. Няма изразен полов и сезонен диморфизъм. По-дребна от сивата гъска. При възрастните бялото петно на челото не достига окоето. Надопашието и подопашието бели. Гърдите и коремът сивокафяви със светли окраища на перата. Гърбът и кръстът са тъмносиви. Клюнът е розов с жълтеникави основи на гребена и долния полуклюн. Нокътът бял. Краката жълтооранжеви. Ирисът тъмнокафяв. При младите липсва бялото петно на челото и коремът е без черни петна. Клюнът е сивожълт или сиворозов със сивочерен нокът. Краката жълти до сивожълти. Издава висок, звънлив крясък.

Характер на пребиваване в страната

Голямата белочела гъска е мигриращ и зимуващ вид в България. Есенната миграция е основно от втората половина на октомври и началото на ноември. Пролетният прелет започва през февруари и приключва до края на март (Нанкинов и др. 1997). Често образува смесени ята и с други видове гъски.

Характерно местообитание

По време на размножителния период голямата белочела гъска обитава райони от лесотундрата с богата мрежа от реки и езера. По време на миграции и през зимните месеци се среща край реки, езера, блата и изкуствени водоеми, които са в близост до обработваеми площи със зимници (Нанкинов и др. 1997). Нощува в блата, езера, язовири, по-рядко в реки и крайбрежни морски води. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

По време на миграциите и зимуването видът се храни главно по обработваемите площи със зимници, както и с разпиляна и неприбрана от нивите царевича (Нанкинов и др. 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широкоразпространен вид в страната през зимните месеци. Основните зимовища на голямата белочела гъска у нас са Бургаските езера, езерата Шабла и Дуранкулак, поречието на река Дунав (и по конкретно при Специално защитените зони Свищовско-Беленската низина, Златията и Сребърна), както и някои от по-големите вътрешни язовири.

Природозащитният статус на голямата белочела гъска според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за Европа (2021). Включен е в Приложение 2 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2а и 4 на ЗБР. Ловен обект.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **националната зимуващата популация** е оценена на **20 000 – 450 000 индивида**. Краткосрочната тенденция на зимуващата популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 5400 – 400 000 индивида.

За мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A06, C02, C03, D01, E01, F03, F05, D05, E04 и G02.

3. Състояние в СЗЗ “Остров до Горни Цибър“

Вид предложен за включване в стандартния формуляр на зоната.

В зоната видът е зимуващ. Зимни ята преминават редовно в периода октомври – март и спират за почивка и водопой в зоната. Повечето от тях идват от езерото Бистрец в Румъния, където се хранят през деня, а понякога и ношуват.

Анализ на наличната информация

През зимата голямата белочела гъска е сравнително честа в зоната. На 10.11.2019 г. са наблюдавани 920 екз. големи белочели гъски кацнали на пясъчната коса в западния край на зоната (П. Шуруликов – непубл. данни). На 22.11.2020 г. са наблюдавани 1700 екз. на същото място (Р. Попов – ebird). На 23.10.2016 г. са видяни 10 екз., пак там (П. Шуруликов – непубл. данни). По време на среднозимното преброяване през 2019 г. по р. Дунав са установени общо 19872 големи белочели гъски в 23 локалитета, а през 2020 г. – 10561 екз. в 15 локалитета. През 2019 г., януари ято от 20 екз. е установено до остров Ибиша, пред с. Долни Цибър.

Предлагаме зимната численост на вида в зоната да бъде в рамките на 10 – 1700 екз.

Местообитанието на голямата белочела гъска в зоната включва цялата акватория на р. Дунав плюс пясъчните /и или чакълести коси и острови с обща площ 188 ха.

Сред основните заплахи за вида в зоната през последните години са лова на водоплаващи през зимата и браконьерството.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата	Брой индивиди	Най-малко 10 екз.	При по-ниски нива на р. Дунав площта на пясъчните коси е по-голяма и се събират повече гъски.	поддържане на условия за задържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
популация			Числеността на гъските зависи от наличието на пясъчни коси през зимата.	популация от > 10 инд. по време на миграция						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида през зимата	Ha	Най-малко 188 ha	Изчислена на база на площта на откритите водни площи в зоната плюс площта на пясъчните коси.	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 188 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

5. Предложение за добавено съдържание към СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Зимуващата популация в зоната /10-1700 екз./ представлява средно около 0,05-0,4% от националната. Следователно оценката за значимост на популацията е „С“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е с ниска степен на изолация/, общата оценка -, „С“.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за голямата белочела гъска трябва да изглежда по следния начин:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A041	<i>Anser albifrons</i>			w	10	1700	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A043 *Anser anser* (Сива гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 74-90 cm, тегло 2,4 - 4,6 kg, размах на крилата – 147 - 180 cm. (Cramp & Simmons 1977; Svensson 2013). Оперението е сивокафяво, с бяла подопашка. Гърбът е по-тъмен. Предната част на крилата отгоре е по-светло сива, дори сивобяла. Клюнът е оранжев, краката розови. Птиците от популации обитаващи Сибир и СИ Европа са с розов клюн (подвидът *A. anser rubrirostris*). Няма полов диморфизъм. Доста гласовита, издава звуци подобни на домашните гъски. Най-често мигрира и зимува на големи ята.

Характер на пребиваване в страната

Сивата гъска у нас е гнездещ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене –например в делтата на р. Дунав и по някои недостъпни пясъчни коси в река Дунав. През есента и зимата големи ята от този вид долитат от север и североизток и се концентрират главно по Северното Черноморско крайбрежие, по р. Дунав и по-рядко и в по-малък брой по Южното Черноморие и в някои от поголемите вътрешни водоеми. В тези ята има и индивиди от подвида *A. anser rubrirostris*. Пролетната миграция е от началото на февруари до началото на април. Есенната миграция е от средата на октомври до декември, най-забележима през ноември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци. У нас гнезди само в сладководни водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в плитководни участъци на р. Дунав, в сладководни езера, блата, мочурища, големи язовири, в лагуни, в бракични и дори солени езера. Много често през деня се храни в нивите покрай водоемите избрани за нощувка и почивка. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Сивата гъска се храни с растителна храна – водорасли, зелени части и корени на различни видове висши водни растения, листа на върби, трева, поници на пшеница и други култури, семена. По-често се храни на сушата край водоемите (Cramp & Simmons eds. 1977). В хранителния спектър на вида в Чехия са установени 35 вида растения (Stastny, Hudec 2016).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е рядък, разпространен у нас само в Крайдунавските влажни зони от Никопол на изток и в езерата Дуранкулашко и Шабленско по Северното Черноморие (Янков ред. 2007; Иванов, Дерелиев 2015; Shurulinkov et al. 2019). Според Червената книга на България у нас гнездят 20-30 двойки с тенденция за намаление. Според

докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на **15-25 двойки** без ясно изразена тенденция и със стабилно разпространение. В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 4-14 двойки (Shurulinkov et al.2019).

Сивата гъска зимува в цялата страна, но главно по р. Дунав и в крайморска Добруджа. Зимните ята рядко надхвърлят 100 екз. Среща се редовно и в Бургаските езера. Във вътрешните водоеми зимува спорадично и нередовно. Числеността на **зимуващите у нас сиви гъски според Докладването по чл.12 е между 50 и 700 екз.** Няма ясна тенденция, числеността е флукуираща.

По време на миграция сивите гъски преминават главно по Черноморския бряг и по течението на р. Дунав. По-рядко спират и в някои от по-големите вътрешни водоеми, по-често в Северна България. Според докладването по чл.12 **понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 100-2500.** Специални проучвания по този въпрос не са публикувани. През лятото концентрациите на линеещите сиви гъски по дунавските острови достигат до 500-1000 екз. и явно произхождат от гнездилищата както у нас така и в Румъния.

Природозащитният статус на сивата гъска според IUCN е LC (Least Concern) за света (2018) и за Европа (2021). Включена е в Приложение 2а и 3б на Директивата за птиците. Ловен обект.

В Червената книга (Иванов, Дерелиев 2015) са посочени като заплахи за сивата гъска прекомерното обрастване с тръстика и папур на водоеми, непостоянен и неблагоприятен воден режим, безпокойство от рибари и ловци, браконьерството и отсичането на стари върбови гори на о. Персина. Освен това местообитанията на вида се засягат от умишлени пожари в тръстиковите и папурови масиви. Отрицателно въздействие оказват и осушаването на влажни зони –особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците.

При докладването по чл.12 са посочени като заплахи използването на повърхностни и подземни води за напояване в земеделието, осушаването на водоеми за селскостопански нужди и промяната на предназначението на земите.

3. Състояние в СЗЗ “Остров до Горни Цибър“

Вид предложен за включване в стандартния формуляр на зоната.

В зоната видът е концентриращ се по време на миграция и зимуващ. Миграцията на вида в зоната е от септември до ноември и от февруари до април. Ята остават и да зимуват в зоната. Повечето сиви гъски използват река Дунав като миграционен коридор. Много от тях спират за почивка и водопой в зоната.

Анализ на наличната информация

Повече наблюдения има през есенната миграция, като птиците кацат на пясъчната коса в западната част на зоната. На 16.10.2015 г. са наблюдавани 46 екз., на 23.10.2016 г. – 100 екз., а на 10.11.2019 г. – 340 екз (П. Шурулинков – непубл. данни). През зимата 1 екз. е наблюдаван на 12.01.2019 г. в източния край на зоната, а ято от 170 екз. в реката пред с. Станево. На 11.01.2020 г. ято от 19 екз. е наблюдавано на островите в зоната, а друго ято от 189 екз. е видяно в реката под с. Станево (данни от СЗП). На 16.01.2021 г. 2 екз. са видяни в зоната (Р. Попов – ebird).

Предлагаме числеността на вида по време на миграция в зоната да бъде определена на 40-350 екз.

Предлагаме зимната численост на вида в зоната да бъде в рамките на 2- 200 екз.

Местообитанието на сивата гъска в зоната включва цялата акватория на р.Дунав плюс пясъчните /и или чакълести коси и острови с обща площ 188 ха.

Сред основните заплахи за вида в зоната през последните години са лова на водоплаващи през зимата и браконьерството.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 40 екз	При по-ниски нива на р.Дунав площта на пясъчните коси е по-голяма и ще се събират повече гъски.	поддържане на условия за концентриране на популация от > 40 инд. по време на миграция						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 екз	При по-ниски нива на р.Дунав площта на пясъчните коси е по-голяма и се събират повече гъски.	поддържане на популацията > 2 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида през зимата	Ха	Най-малко 188 ха	Изчислена на база на площта на откритите водни площи в зоната плюс площта на пясъчните коси.	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 188 ха.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

5. Предложение за добавено съдържание към СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Зимуващата популация в зоната /2-200 екз./ представлява 4-28% от националната. Следователно оценката за значимост на популацията е „А“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е с ниска степен на изолация/, общата оценка -, „В“.

Мигриращата популация на сивата гъска в зоната представлява 14-40% от националната. Следователно оценката за значимост на популацията е „А“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е с ниска степен на изолация/, общата оценка -, „В“.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за голямата белочела гъска трябва да изглежда по следния начин:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A043	<i>Anser anser</i>			w	2	200	i		G	A	B	C	B
B	A043	<i>Anser anser</i>			c	40	350	i		G	A	B	C	B

Специфични цели за A030 *Ciconia nigra* (Черен щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 90-105 cm, тегло 2,4 - 3,6 kg, размах на крилата – 120 - 138 cm., дължина на крилото 52-60 cm. Оперението е черно с синкавовиолетов отблясък, коремът е бял. Клюнът и краката са червени, при младите кафеникави. Няма полов диморфизъм, женските са само малко по-дребни от мъжките. Оперението на младите е без синкавовиолетов отблясък. Често използва в полет въздушните термики за да набира височина. При миграция, летуване и зимуване образува големи самостоятелни ята, често надхвърлящи 50 екз.

Характер на пребиваване в страната

Черният щъркел е далечен мигрант. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май. Есенната миграция е от втората половина на август до края на октомври. Късноесенните и зимните скитания са от началото на ноември до края на февруари. В оризищата северно от Пловдив няколко десетки птици редовно зимуват от 1978 г. насам, което е първото известно зимовище на вида в Западна Палеарктика (Големански гл. ред. 2015). Отделни птици или малки групи зимуват нередовно и в други части на Горнотракийската низина. Максималната численост, отчетена при Бургаския залив през 2011 г. е 1 998 индивида, а за периода 2012-2017 г. численостите варират между 3 781 и 6 293 индивида (Michev et al., 2018).

Характерно местообитание

Гнезди в равнинни, полупланински и планински широколистни гори, скални комплекси, проломи на реки, ждрела. Най-често в дъбови и дъбово-липови гори, по-рядко габъррови и букови. Много рядък в иглолистни гори в планините, обикновено в борови. Храни се по реки, язовири, микроязовири, рибарници, оризища, влажни ливади, ниви и др.

Гнездовият хабитат включва всички типове горски местообитания у нас, с изключение на горите от клек, мура и келяв габър.

Хранене

Храни се предимно с риба, земноводни, едри околородни безгръбначни, понякога и с дребни бозайници и новоизлюпени малки на наземно гнездящи птици.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Масово гнезди в низинни и нископланински гори в ЮИ България – в Тунджанската хълмиста низина (70-80 дв.), Сакар и Източните Родопи (Стойчев и др. 2008, Даскалова и др. 2020). Многоброен и в Източна Стара планина, Поломието и Лудогорието. В Западна България по-малоброен, повече двойки там гнездят в Северозападна България и Предбалкана. В горите над 1000 м. е рядък и спорадично разпространен. По Дунавските острови е сравнително рядък и малоброен – установен е да гнезди на 11 острова, но в прилежащите части на Дунавската равнина е по-чест като общата численост в крайдунавския район е оценена на 80-150 дв. (Cheshmedzhiev et al., 2019).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директива за птиците. Включен в Червената книга на България като уязвим - VU (Големански В. Ред. 2015). Няма СПЕС категория.

Понастоящем популацията се оценява на **600-900 гнездещи двойки** (Докладване на България по чл.12) и е разпространен в цялата страна. Тенденцията в гнездовата численост на популацията и в разпространението у нас е положителна. Съгласно Докладването от 2019 г., краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Според нашите данни и краткосрочната тенденция показва увеличение.

Посочени са следните заплахи: земеделски дейности, генериращи точкови замърсявания на повърхностните води, както и спортни и туристически дейности извън населените места и туристическите зони. Всъщност вида страда най-силно от горскостопанските дейности при които се унищожават гнездовият му хабитат, възниква значително безпокойство и дори се отсичат дървета с гнезда. Други негативни фактори са изграждането на ВЕЦ по реките, създаването на нови и разширяването на стари каменни кариери, сблъсъците с електропреносната мрежа, изграждането на ветрогенератори, незаконния отстрел в района на рибовъдни стопанства и язовири.

Черният щъркел се опазва също така и като **мигриращ вид** с численост **2 000-11 000 индивида** (Michev et al., 2011, Матеева и Янков, 2013). Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: отводняване, рекултивация и преобразуване на влажни зони, блата, и др. в селищни или туристически зони; електропреносна и комуникационна мрежа (кабели).

В Червената книга (Големански отг. ред. 2015) е посочено като заплаха замърсяването на влажните зони, преследване в рибни стопанства и др.

3. Състояние на вида в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Черният щъркел не е включен като гнездящ вид в СФД на зоната. **1 двойка** гнезди нередовно в границите на СЗЗ „Остров до Горни Цибър“, което представлява 0,1 % от националната гнездова популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“). Популацията не е изолирана в рамките и разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Видът не е включен и като мигриращ вид в СФД на зоната. Въпреки това черният щъркел се среща в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ по време на миграции с численост до **3 инд.**, което представлява **0,03-0,15 %** от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“). Популацията не е изолирана в рамките и разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Анализ на наличната информация

Черният щъркел гнезди нередовно в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. Един инд. е наблюдаван на 11.06.2011 г. (Шурулинков, непубл. данни). През следващите години липсват данни за наблюдение на вида в границите на СЗЗ по време на размножителния сезон. Нужни са по-детайлни проучвания, за да бъде доказано гнездене в зоната. По време на теренното проучване през 2021 г. черният щъркел не е регистриран.

Видът се среща редовно по време на миграции с численост до 3 инд., регистрирани на 05.09.2010 г. (Шурулинков, непубл. данни). Единични птици мигрират през територията на СЗЗ „Остров до Горни Цибър“.

По време на теренното проучване през 2021 г. не са регистрирани заплахи за вида. Въпреки това горскостопански дейности и практики по време на размножителния сезон биха имали лимитиращо въздействие върху черния щъркел.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездяща популация	Брой двойки	0-1 дв.	Размерът на гнездовата популация силно ще зависи от наличието естествени крайречни гори на възраст над 60 г. и поддържането на подходящи местообитания.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Мин. 3 инд.	Поддържането на местообитанията на вида в зоната е необходима предпоставка за задържането на мигриращите ята черни щъркели, но не е достатъчно условие за поддържане на посочената численост. Тя зависи и от	Поддържане на мигриращата популация на вида в зоната в размер от най-малко 3 индивида.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			състоянието на гнездовите популации, които формират този миграционен поток и факторите, които влияят върху тях – нещо, върху което никакви консервационни дейности на наша територия не биха имали ефект.							
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 39 ha.	Изчислена на база наличието на крайречни гори в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N16 – широколистни гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 39 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 177 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Видът най-вероятно се храни извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 177 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Ново село и Козлодуй) е оценено съответно на добро (2) и неизвестно според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

5. Предложение за добавяне в СФД за СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на гнездящата и мигриращата популация на черния щъркел в зоната предлагаме включването му в СФД (с червено в таблицата):

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A030	<i>Ciconia nigra</i>			r	0	1	p		G	C	B	C	C		
B	A030	<i>Ciconia nigra</i>			c		3	i		G	C	B	C	C		

Специфични цели за A026 *Egretta garzetta* (Малка бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 cm. Размах на крилата: 88 – 106 cm. Изцяло бяла птица. Може да се сгреша с голямата бяла чапла. Основните различия са по-малкият размер, тъмният клюн и крака с жълти стъпала, които обаче не се виждат, когато птицата е кацнала във водата. През размножителния сезон има две удължени пера на тила – егретки.

Характер на пребиваване в страната

Малката бяла чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др., 1990). Размножителният период започва от средата на април и продължава до началото на август. Пролетната миграция е от средата на март до май, а есенната – от края на август до октомври. Видът зимува в Африка и Близкия Изток.

Характерно местообитание

Малката бяла чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Образува различни по големина смесени колонии с други видове чапли, корморани, ибиси и лопатарки. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в средните етажи на дърветата, или до около 1 m над водната повърхност (Симеонов и др., 1990). Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са I130, I150, I160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, жаби и попови лъжички, водни насекоми, земноводни, малки гризачи и др., често в рехави ята от по няколко индивида. В изследване на птици от Софийско са установени *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Gobio gobio*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Alburnus alburnus*, *Libellula sp.*, *Gryllus demertus*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, Carabidae, Dytiscidae, Hydrophilidae, Chrysomelidae, Curculionidae, *Geotrupes sp.* Ловува рано сутрин и привечер, по-рядко през останалото време (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони и по р. Арда. С епизодично

гнездене в Софийското поле. Често неразмножаващи се индивиди могат да се регистрират и в други райони на страната (Янков отг. ред., 2007).

Включен е в **Приложение 1** на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на малката бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) за света (2016) и за Европа (2021). Включен в Червената книга на Р България в категория „уязвим“ (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на **500 – 2000 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е **намаляваща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – **стабилна**. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Нагура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на **3000 – 5000 индивида**.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, F26, M08 и G05.

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Вид предложен за включване в стандартния формуляр на зоната.

В зоната видът е концентриращ се по време на миграция. Миграцията на вида в зоната е от края на март до май и от юли до средата на октомври. Срещат се и летуващи птици, които идват от колонията на о. Ибиша.

Анализ на наличната информация

Можем да посочим следните наблюдения на вида в зоната - 31.07.2015 г. – 6 екз., 1.08.2015 г. -3 екз., 9.08.2018 г. -4 екз., 12.08.2018 г. -10 екз., 13.08.2018 г. -11 екз., 18.08.2019 г. – 6 екз., 22.10.2016 г.- 1 екз. (П. Шурулинков – непубл. данни). На 4.07.2021 г. една малка бяла чапла е видяна в източния край на зоната /настоящото проучване/. На 21.04.2021 г. 1 екз. е наблюдаван в зоната (Р. Попов, В. Петров – ebird). На 4.07.2019 г. ято от 20 екз. е наблюдавано в реката над Козлодуй (R. Desch - ebird).

Предлагаме числеността на вида по време на миграция в зоната да бъде определена на 3- 20 екз.

Местообитанието за хранене и почивка на малката бяла чапла в зоната включва пясъчните /чакълести острови и коси. Тяхната средна площ е около 11 ха, но при маловодие може да достигнат /заедно с плитките брегове до 32 ха.

Сред основните заплахи за вида в зоната са безпокойството от хора по островите – от летуващи и рибари.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на	Брой индивиди	Най- малко 3	При по-ниски нива на р. Дунав площта на пясъчните коси е по-	поддържане на условия за

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
мигриращата популация		екз	голяма и вероятността да спиране на малки бели чапли в зоната е по-голяма.	концентриране на популация от > 3 инд. по време на миграция						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида през зимата	Ha	Най-малко 11 ha	Изчислена на база на площта на пясъчните коси.	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 11 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател Риб (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

5. Предложение за добавено съдържание към СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Мигриращата популация на малката бяла чапла в зоната представлява 0,1-0,4% от националната. Следователно оценката за значимост на популацията е „С“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е с ниска степен на изолация/, общата оценка -, „С“.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за голямата белочела гъска трябва да изглежда по следния начин:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>			c	3	20	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A075 *Haliaeetus albicilla* (Морски орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 80-85 cm. и размах на крилата – 215-225 cm. Едър орел с широки дълги крила. Горната страна на тялото е сиво-кафява, а главата и шията – светложълти. Опашката е къса, слабо клиновидна, при възрастните е бяла, а при младите – тъмна. При полет първостепенните махови пера са разтворени като пръсти. Среща се поединично или на двойки, често в близост до водоеми (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид, със зимуващи предимно млади птици от по-северни райони (делтата на р. Дунав). От началото на 90-те години на миналия век се наблюдава бавно възстановяване на популацията, най-вече по р. Дунав (сега има най-малко 12 двойки, 6 от които на българска територия). По Черноморското крайбрежие засега има само 3 двойки. Новост е задържането на двойка във вътрешността на страната при яз. „Ивайловград“ (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). Общата численост на гнездящите и потенциално гнездещи двойки е 23, като по Дунавското крайбрежие са 11 дв., а в Тракия и Източните Родопи – 9 дв. (Todorov et al., 2015). През зимата числеността се увеличава за сметка на скитащи и разселващи се млади птици основно от делтата на р. Дунав и се колебае вероятно между 30 и 40 индивиди. През януари 2005 г. по р. Дунав между Сомовит и Силистра са отбелязани 25 птици. Двойката има няколко гнезда, построени главно на бяла топола, които сменя през отделните години (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). В Дунавската делта (Sándor et al., 2014) е установена гнездова плътност от 0,048 дв./km². В Германия териториите на птиците варират между 2,7 и 669,7 km² (Krone and Treu, 2018).

Характерно местообитание

Крайбрежия на морета, реки и езера, богати на риба и водоплаващи птици, с високи и удобни за гнездене дървета при надморска височина от 0 до 140 м. През зимата обитава и места около изкуствени водоеми – язовири, рибарници и др. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0, 92A0, а за търсене на храна – 3130, 3140, 3150, 3160, 1110, 1130, 1150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, водоплаващи птици, дребни бозайници и др.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С отделни гнездовища, съсредоточени покрай р. Дунав и по Черноморското крайбрежие, а отделни находища – и по долното течение на р. Арда. Част от двойките по Дунавското крайбрежие през отделни години гнездят на румънския бряг. В редица квадрати установен с ниска степен на достоверност за гнездене и вероятно се касае за скитащи или не гнездящи индивиди (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ -

LC (Least Concern) за територията на континентална Европа и за света (2021). Няма SPEC категория (BirdLife International, 2017). Включен в Червената книга на Р България със статус „уязвим“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) **националната гнездяща популация на вида се оценя на 23 – 45 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, B02, B03, C03, D02, E01, F03, H01, J03, L07.

Зимуващата популация е оценена на 20 – 35 индивида (за периода 2013-2018 г.). Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Тук са посочени същите заплахи както при гнездовата популация.

Мигриращата национална популация е оценена на 10 – 40 индивида (за периода 2001-2018 г.). Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: C03, D02, E01, F03, D06.

3. Състояние в СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Морският орел не е включен като гнездящ вид в СФД. Въпреки това **1 двойка** гнезди нередовно в границите на СЗЗ, което представлява **2,9 %** от националната гнездяща популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Анализ на наличната информация

Една двойка морски орли гнезди нередовно в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ (Cheshmedzhiev et al., 2019). Видът е редовно наблюдаван в границите на зоната по време на размножителния сезон през 2018 и 2019 г. (Шурулинков, непубл. данни). В периода 2011 – 2016 липсват данни за наблюдение на вида в района на СЗЗ в рамките на размножителния сезон. По време на теренното проучване през 2021 г. морският орел не е регистриран.

Морският орел не е регистриран в границите на СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ по време на СЗП през 2019 г., 2020 г. и 2021 г.

По време на теренното проучване през 2021 г. не са регистрирани заплахи за вида. Въпреки това горскостопански дейности и практики по време на размножителния сезон биха имали лимитиращо въздействие върху морският орел.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездяща популация	Брой двойки	Максимум . 1 дв.	Оценката на гнездовата популация на вида в СЗЗ е 0-1 двойка. Зоната не може да поддържа повече от 1 гнездяща двойка.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.

Специфични и подробни цели на опазване на СЗ ВG0002008 „Остров до Горни Цибър“, съгласно Протокол № 26 от заседание на НСБР, проведено на 28.04.2022 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 39 ha.	Изчислена на база наличието на крайречни гори в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N16 – широколистни гори.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 39 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 177 ha	Изчислена на база откритите водни площи по р. Дунав в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N06 – континентални водни тела. Видът най-вероятно се храни извън територията на зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 177 ha.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

5. Предложение за добавено съдържание в СФД за СЗЗ ВG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на гнездящата популация на морския орел в зоната предлагаме включването му в СФД (с червено в таблицата):

Species			Population in the site							Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			r	0	1	p		G	B	B	C	B		

Специфични цели за A858 *Clanga pomarina* (Малък креслив орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 60-65 cm., размах на крилата: 140-150 cm. Възрастните са с кафяво оперение, черни махови пера, бели петна на крилата и черна опашка с бяло дъгообразно петно в основата. Ирисът е жълт. Може да бъдат разграничени от възрастните на големия креслив орел по дребните размери; при полет маховите пера отдолу са черни, а подкрилията – кафяви (при големия креслив орел е обратно). Опашката е къса, а профилът при реене – „увиснал“. Младите са кафяви с добре оформено жълто петно на тила; надкрилията са с два реда бели петна (младите на големия креслив орел имат повече такива редове); тялото отдолу е изпъстрено със светли щрихи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездещо-прелетен, преминаващ и отчасти зимуващ вид. Пролетният прелет е от средата на февруари до началото на април. Есенният прелет е от началото на август до края на октомври. Тогава се среща често по Черноморското крайбрежие. Максимална миграция е наблюдавана през последната десетдневка на септември. (Симеонов и др., 1990; Големански гл. ред., 2015).

Характерно местообитание

Запазени горски масиви широколистни и смесени гори (бук, дъб или смесени насаждения) с поляни в близост до речни долини, пасища, ливади, блата, стари полезащитни пояси и други горски площи, в близост до просторни тревни съобщества и край селскостопански земи, които птиците използват за ловуване. По време на миграции повсеместно из страната в открити пространства и до горната граница на гората. (Симеонов и др., 1990; Големански гл. ред., 2015).

Хранене

Хранят се с малки бозайници, малки птици, земноводни, влечуги, полевки и от време на време насекоми. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение, по-голямата част от гнездовата популация е концентрирана в Югоизточна и Източна България и обхваща почти изцяло Странджа, Сакар и значителни части от Източна Стара планина, Източните Родопи и Добруджа. Останалата част от двойките разпръснати в почти цялата страна, главно в по-ниските ѝ части. Отсъства или слабо представен в Северозападна България, Западните погранични планини, южната част на Дунавската

равнина и Предбалкана, долините на реките Струма и Места и др. Избягва високите планини като Рила, Пирин и Западните Родопи. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 2. Включен е в Червената книга на България със статус- уязвим VU. Според IUCN – LC (Least Concern), за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) **националната гнездяща популация на вида се оценява на 460-600 двойки**. Краткосрочната (2000-2018) и дългосрочна (1980-2018) популационна тенденция са нарастващи.

Съгласно докладването от 2019 г. националната мигрираща популация на вида е оценена на 30 000 – 52 000 индивиди. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, B02, E01, F03, D06.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A03, B01, B03, B06, C03, D02, F03, J01.

3. Състояние в СЗЗ BG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Малкият креслив орел не е включен като обект на опазване в СФД. Видът не гнезди в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“, но може да бъде наблюдаван по време на миграции. Оценката на мигриращата популация на малкия креслив орел е оценена на максимум **1 инд.**, което представлява **0,002 %** от **националната мигрираща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима.

Анализ на наличната информация

Малкият креслив орел е мигриращ вид в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. Видът не беше наблюдаван по време на теренното проучване през 2021 г. Не гнезди в СЗЗ. Има данни за наблюдение на единични птици по време на есенната миграция в границите на зоната – 31.07.2010 г. - 1 инд., 05.09.2010 г. – 1 инд. (Шурулинков, непубл. данни) и 23.09.2017 г. – 1 инд. (Чешмеджиев, непубл. данни).

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Максимум 1 инд.	Количеството на концентриращите се птици силно ще зависи от състоянието на подходящите местообитания.	Поддържане на популацията – макс. 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 39 ha.	Изчислена на база наличието на крайречни гори в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N16 – широколистни гори. Видът вероятно не се храни в границите на СЗЗ, поради липсата на подходящи хранителни местообитания – открити пространства, обработваеми площи	Допълнително проучване върху подходящите хранителни местообитания на вида в границите на СЗЗ.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър..

5. Предложение за добавено съдържание в СФД за СЗ ВГ0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на мигриращата популация на малкия креслив орел в зоната предлагаме включването му в СФД (с червено в таблицата):

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo
V	A858	<i>Clanga pomarina</i>			c		1	i		G	C	V	C	C

Специфични цели за A402 *Accipiter brevipes* (Късопръст ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30 – 37 см. Размах на крилата: 63 – 76 см. Подобен на малкия ястреб, но за разлика от него има черни върхове на крилата, които го правят лесен за определяне. Ирисът е тъмен. Бузите също. Има полов и възрастов диморфизъм. Младите са тъмнокафяви отгоре с леко по-тъмни върхове на крилата. Отдолу са с надлъжни капковидни ивици и петна по страните на тялото и отдолу по крилото. С ясна вертикална ивица на гърлото.

Характер на пребиваване в страната

В България късопръстият ястреб е гнездещо-прелетен вид (Симеонов и др., 1990). Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка.

Характерно местообитание

Късопръстият ястреб се среща в разредени широколистни гори, залесени речни долини, групи дървета сред открити пространства (Симеонов и др., 1990). Гнезди по дървета. Снася 2 – 5 яйца, като има едно поколение годишно през периода май-юли. Някои от предпочитаните местообитания са 91E0, 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни пойни птици (основно врабчета), мишевидни гризачи, гущери и насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е с ясно изразена привързаност към речни долини, която определя цялостното му разпространение в страната (Янков отг. ред., 2007). У нас се среща основно по поречието на големите реки Арда, Марица, Тунджа, Струма, Дунав, техните притоци и по Черноморието.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на късопръстият ястреб според IUCN е LC (Least Concern) за света и за Европа (2021). Видът е включен в SPEC 2 (BirdLife International, 2017). Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория „Уязвим“ (VU).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) **националната гнездяща популация на вида се оценява на 190 – 470 двойки**. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 1100 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, D02 и A08.

3. Състояние в СЗ ВГ0002008 „Остров до Горни Цибър“

Късопръстият ястреб не е включен като обект на опазване в СФД. Видът не гнезди в СЗ „Остров до Горни Цибър“, но може да бъде наблюдаван по време на миграции. Оценката на мигриращата популация на малкия креслив орел е оценена на **максимум 5 инд.**, което представлява **0,4 %** от **националната мигрираща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима.

Анализ на наличната информация

Късопръстият ястреб се среща в района на СЗ „Остров до Горни Цибър“ основно по време на пролетната и есенната миграция. Три инд. са наблюдавани на 05.09.2010 г. и 2 инд. – на 06.09.2010 г. (Шурулинков, непубл. данни); 2 инд. са наблюдавани на 10.09.2017 г. (Чешмеджиев, непубл. данни). През пролетта видът е установен на 11.05.2013 г. в района на с. Горни Цибър (Чешмеджиев, непубл. данни).

По време на теренното проучване през 2021 г. не беше установено гнездене на късопръст ястреб в СЗ „Остров до Горни Цибър“.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Мин. 2 инд.	Доколкото зоната не се явява основен миграционен коридор за вида, тази численост изглежда оптимална. Необходимо е извършването на редовен мониторинг върху пролетната и есенната миграция на рещите се птици.	Поддържане на мигриращата популация на вида в зоната в размер от най-малко 2 индивиди.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 39 ha.	Видът се храни с дребни пойни птици (основно врабчета), мишевидни гризачи, гущери и насекоми. Площта е изчислена на база наличието на крайречни гори в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФД като % на местообитание N16 – широколистни гори.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 39 ha
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ha, в група	Най-малко 5 броя на ha, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

5. Необходимост от промени в СФД за СЗ ВG0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на мигриращата популация на късопръстия ястреб в зоната предлагаме включването му в СФД (с червено в таблицата):

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>			c	2	5	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A130 *Haematopus ostralegus* (Стридояд)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 39-44 cm, размах на крилата: 72-83 cm. Лесно забележима птица с дълъг прав оранжев клон и бяло-черно оперение. Дебела бяла ивица по крилата. Бърз прав полет с бързо махане на крилата. Младите по-кафеникави с тъмен край на клюна.

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, преминаващ и много рядко зимуващ вид за страната. Извън гнездовия сезон, често срещан по Черноморското крайбрежие (Големански гл. ред., 2011). Първото гнездене (1973 г.) на вида е установено по р. Марица, по-късно на Атанасовско езеро и няколко острова по р. Дунав. Размножителния период е от април до август (BWPI, 2006).

Характерно местообитание

По р. Марица и р. Дунав гнезди по пясъчни и чакълести речни острови сред течащи води, а по Черноморското крайбрежие по засолен терени с халофитна растителност на брега на свръхсолени водоеми, на диги в солници или до стоящи бракични води, на места възможно и до стоящи пресни води на 0 – 150 m н.в. (Янков отг. ред., 2007). Гнезди поединично или в смесени колонии с други дъждосвирици. Определящо е обилието на хранителни ресурси в близост то гнездото (BWPI, 2006). Подходящите местообитания разнообразни крайбрежия, вероятно с кодове: 1110, 1130, 1140, 1150, 1160, 2110 и др. дюни според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Дребни ракообразни, миди и охлюви, ларви на насекоми; рядко дребни рибки (Големански гл. ред., 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнездовите находища са в четири изолирани района: на острови по р. Марица в средното и долното течение, в Бургаските влажни зони, във Варненско–Белославския езерен комплекс и на о. Цибър в р. Дунав (Янков отг. ред., 2007). Всъщност гнезди на много места из българския участък на р. Дунав, но с ниска численост (Shurulinkov et al., 2016).

Включен в **Приложение 2Б** на Директивата за птиците. Според IUCN – NT (Nearly Threatened), за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable). Включен в SPEC1 категория. Включен в Червената книга на България като **критично застрашен CR**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) **националната гнездяща популация на вида се оценя на 30 – 70 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **неизвестна** както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018) също е **неизвестна**. Тенденцията в европейската гнездяща популация е намаляваща (BirdLife International, 2017).

Преминаващата популация, според Докладването от 2019 г. е оценена на **50 – 200 индивида**.

При докладването са посочени следните заплахи и влияния: J02, K03, C01, F26 (само преминаващата популация). Според Червената книга на България: унищожаване на гнездовищата по островите на р. Марица и р. Дунав в резултат повишаване на нивото на водите, безпокойство по време на мътене, убиване на новоизлюпените птици от кучета, котки и др. (Големански гл. ред., 2015).

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Вид предложен за включване в стандартния формуляр на зоната.

В зоната стридояда е гнездещ, прелетен и преминаващ по време на миграция и следгнездова дисперсия вид.

Анализ на наличната информация

Една двойка стридояди е установена да гнезди на пясъчните коси в западната част на зоната през май-юни 2011 г. и на 25.05.2012 г. (Shurulinkov et al. 2016). По-късно двойка е наблюдавана пак там на 31.07. и 1.08.2015 г. (П. Шурулинков – непубл. данни). При изследванията през 2020 г. видът не е доказан като гнездещ, но е наблюдаван един екземпляр над р. Дунав над Козлодуй, на 17 юни (Cheshmedzhiev, Hristov 2020). На 5.07.2021 един стридояд е наблюдаван отново над Козлодуй.

Мигриращ стридояд е наблюдаван в зоната на 18.08.2019 г. Ято от 10 стридояда е наблюдавано във втората половина на октомври, 2017 г. в р. Дунав при устието на р. Цибрица (П. Шурулинков – непубл. данни). През пролетта стридояд е наблюдаван в зоната на 21.04.2020 г. (Р. Попов, В. Петров - ebird).

Считаме, че гнездовата численост на вида в зоната е 0-1 двойки. Числеността по време на миграция трябва да се приеме за 1-10 екз.

Потенциални гнездови местообитания са всички пясъчни коси и островчета в зоната, с обща площ около 11 ха., но в зависимост от нивото на реката тя може да варира от 0 докъм 35 ха. При много високи нива през лятото когато площта на пясъчните коси и островчета е минимална стридояда не гнезди в зоната.

Хранителните местообитания на вида обхващат отново пясъчните коси и острови и плитководната част на акваторията на зоната – около 50 ха.

Като заплахи може да посочим резките промени в нивото на р. Дунав през гнездовия период на птиците, които могат да предизвикат наводняване на гнезда или свързване на пясъчните коси със сушата или големите острови, което води до лесно навлизане на наземни хищници и хора. Така спирането на лодки с хора –рибари или плажувачи на островчетата води до сериозно безпокойство на гнездещите птици.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 1 двойка	Гнезденето на вида зависи пряко от нивото на р. Дунав и съответно от площта на пясъчните коси и островчета.	Поддържане на популацията от поне 1 двойка.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 инд.	Мигриращ стридояд е наблюдаван в зоната на 18.08.2019 г. Ято от 10 стридояда е наблюдавано във втората половина на октомври, 2017 г. в р. Дунав при устието на р. Цибрица (П. Шурулинков –непубл. данни). През пролетта стридояд е наблюдаван в зоната на 21.04.2020 г. (Р. Попов, В. Петров - ebird).	Поддържане на условия за концентриране на популация от > 1 инд. по време на миграция. Пясъчните коси са определящи за спирането на вида в зоната по време на прелет. Но тяхната площ зависи от нивото на р. Дунав.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	Ha	Най-малко 11 ha	Изчислена на база на площта на данните за покритието от стандартния формуляр	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 11 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 50 ха	Изчислена на база на площта на акваторията на р. Дунав в зоната	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 50 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено – Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател водни безгръбначни (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено – Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено – Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

5. Предложение за добавено съдържание към СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Гнездовата популация на стридояда в зоната е 0-1 дв., представлява 2 % от националната. Следователно оценката за значимост на популацията трябва да бъде е „С“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е пряко свързана с останалите гнездещи двойки по долния Дунав/, общата оценка -, „С“.

Мигриращата популация 1-10 екз. представлява 4% от националната мигрираща популация. Следователно оценката за значимост на популацията трябва да бъде е „В“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е пряко свързана с останалите гнездещи двойки по долния Дунав/, общата оценка -, „В“.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за стридояда трябва да изглежда по следния начин:

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A130	<i>Haematopus ostralegus</i>			r	0	1	p		G	BC	B	C	C
B	A130	<i>Haematopus ostralegus</i>			c	1	10	i		G	B	B	C	B

Специфични цели за A136 *Charadrius dubius* (Речен дъждосвирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15 – 18 cm. Размах на крилата: 32 – 35 cm. С черна огърлица на врата и шията. Челото е бяло, характерен жълт пръстен около окото и изцяло черен клюн. Черното на бузата образува остър ъгъл, който е характерен за вида. Среща се по чакълести участъци в близост до водоеми.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящо-прелетен, преминаващ и много рядко и в малък брой - зимуващ вид. Долита през март и отлита през октомври. В България се среща по Черноморието, като гнезди по всички плажове в близост до сладка вода, по р. Дунав, по повечето вътрешни реки и много пясъчни карриери. Гнездовите двойки се формират в края на март и началото на април. Веднага след това женската снася 4-5 яйца в ямка сред пясък или чакъл. Малките се излюпват след 22-26 дни в края на май и няколко часа по-късно напускат мястото на излюпване. Стават напълно самостоятелни и започват да летят на 20-дневна възраст (Големански гл. ред., 2011).

Характерно местообитание

Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни. Заема и аналогични биотопи в пределите на градове, села и индустриални зони, а нерядко се размножава и в кариери за чакъл в близост до реки или други водоеми. (Янков отг. ред., 2007). Подходящите местообитания вероятно са с кодове: 2110, 2120, 2130, 3130, 3140, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с твърдокрили насекоми и ларвите им, ракообразни, охлюви, ларви на ручейници, червеи, дребни миди, семена и други дребни водни животни. Търси храната си по крайбрежията и в плитките разливи.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С линейно и петнисто разпространение в равнинните и нископланинските части на цялата страна, привързано към речната мрежа (средните и долните течения), Черноморското крайбрежие и отделни водоеми със стоящи води. Почти напълно отсъства от по-безводните и гористи равнинни части (Добруджа, Лудогорието и др.). (Янков отг. ред., 2007).

Не е включен в приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България (2015) като уязвим VU.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) **националната гнездяща популация на вида се оценя на 1400 – 2400 двойки**. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **неизвестна**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е **стабилна**.

По отношение на преминаващата популация, според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценя на **2500 – 5000 индивида**.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: K04 и F26. Според Червената книга на България: загуба и деградация на местообитания, безпокойство, добив на инертни материали като чакъл и пясък, хищници, замърсяване на водите (Големански гл. ред., 2015).

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Речният дъждосвирец не е включен като обект на опазване в СФД. Все пак видът гнезди в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. Гнездовата популация на вида е оценена на максимум **2-6 двойки**, което представлява **0.14-0.25 %** от **националната гнездяща популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима.

Анализ на наличната информация

Речният дъждосвирец гнезди редовно в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“. По време на теренното проучване през 2021 г. бяха установени общо 6 двойки, гнездящи по пясъчните брегове на острова. През 2011 и 2013 г. общо са установени съответно 2-6 двойки и 5 двойки в границите на зоната (Shurulinkov et al., 2016). През 2020 г. са установени 3-4 двойки (Чешмеджиев, 2020). На 23.06.2011 г. са наблюдавани общо 12 индивида в СЗЗ (Шурулинков, непубл. данни). На 24.06.2014 г. са установени 4-5 двойки (Чешмеджиев, непубл. данни).

Липсват данни за числеността на речния дъждосвирец по време на миграции, поради което е нужно да бъде проведено допълнително проучване на вида в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“ по време на пролетната и есенната миграция.

Оптималните гнездови местообитания на вида включват пясъчните и чакълести брегове на р. Дунав, включително върху пясъчните коси и островчета при носа и опашката на острова, където се натрупват много наноси. Площта на тези местообитания силно зависи от нивото на р. Дунав. При ниски нива на реката площта им е много по-голяма и възлиза на 68,8 ха. При много високи нива гнезденето на вида или се отлага за по-късно през лятото, или въобще не се наблюдава. Обикновено гнезди поединично, но често всред колонии на рибарки и други дъждосвирецоподобни птици.

По време на проучването е установено безпокойство на гнездящите речни дъждосвириди на носа и опашката на острова от страна на рибари и каякари.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездяща популация	Брой двойки	Мин. 2 дв.	Размерът на гнездовата популация силно ще зависи от наличието на подходящи местообитания и нивото на река Дунав	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания	ha	Най-малко 68,8 ha.	За определяне на площта и местоположението на подходящите гнездови местообитания за вида в зоната, експертният екип извърши GIS анализи на налични данни, на базата на горепосочените в текста критерии.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 68,8 ha.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни	ha	Най-малко 90 ha	Площта включва част от бреговете на острова и плитките разливи.	Поддържане на площта на подходящите хранителни

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитания на вида				местообитания на вида в размер най-малко 100 ha.
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, по биологичен елемент риби (JDS4-Fish)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
			1-Отлично - High	
			2-Добро - Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо - Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател риби (пункт Ново село и Козлодуй) е оценено съответно на добро (2) и неизвестно според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 5, стр. 51).	

5. Предложение за добавено съдържание в СФД за СЗ ВГ0002008 „Остров до Горни Цибър“

Предвид наличната публикувана и непубликувана информация за опазването на гнездящата популация на речния дъждосвирец в зоната предлагаме включването му в СФД (с червено в таблицата):

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	N P	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A136	<i>Charadrius dubius</i>			r	2	6	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A195 *Sterna albifrons* (Белочела рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 22-24 см. Размах на крилата: 48-55 см. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през лятото отгоре са сиви, отдолу — бели; челото е бяло, а останалата горна част на главата — черна; клонът е жълт с черен връх; краката са жълти. През есенно-зимния период клонът е черен с жълта основа, темето и тилът са почти черни. При младите тилът е черен, а гърбът — сиво-кафяв с пъстрини; клонът е черен с жълта основа.

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и преминаващ вид. Гнезди в самостоятелни или в периферията на смесени колонии с речната рибарка и кафявокрилия огърличник. Мигрира в ята от април до началото на юни и от края на юли до края на октомври (Нанкинов и др. 1997).

Характерно местообитание

Гнезди по бреговете на лагуни – соленоводни и хиперхалинни езера (солници), на стоящи пресни води, стоящи бракични води и на течащи води (по пясъчни коси по р. Дунав), както и по крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, рядко покрай блата и в тревиста растителност по периферията на водоеми. Вън от размножителния период морски крайбрежия (Дуранкулак) скита по езера, блата, бавно течащи реки, солници и др. Разстоянието между отделните гнезда е 0,45-80 м, най-често между 4-5 м (Янков, ред., 2007; Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се основно с риби и насекоми (*Hydrophilidae*, *Gerridae*).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В края на XIX до средата на XX в. е бил многоброен по р. Дунав, Шабленското и Дуранкулашко езеро. Сега главната гнездова популация в страната е основно по Черноморското крайбрежие (Бургаските влажни зони и плажовете по Северното Черноморие в района на Шабленското и Дуранкулашкото езеро) и по р. Дунав (предимно в района на о. Белене). Изолирано гнездовище и при Цибърското блато (Янков, ред., 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен е в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Включен в SPEC 3 (BirdLife International, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), националната **гнездяща** популация се оценява на **33-262** двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (1980-2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: C01; E03; H01; H03; J02.

Мигриращата национална популация се оценява на **100-300** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: C01; F26; F05; J02.

В Червената книга (2015) като заплахи са посочени наводняване на гнездовите колонии, унищожаване на мътилата и люпилата от наземни хищници. Безпокойство, разрушаване или обрасване на гнездовите местообитания, замърсяване с нефтопродукти.

3. Състояние в СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Вид предложен за включване в стандартния формуляр на зоната.

В зоната белочелата рибарка е гнездещ, прелетен и преминаващ по време на миграция и следгнездова дисперсия вид.

Анализ на наличната информация

През юни 2011 г. на пясъчните коси в западната част на зоната са гнездили 37 двойки белочели рибарки, а през юни 2013 г. – 11 двойки (Shurulinkov et al. 2016). На 1.08.2015 г. в района на същата пясъчна коса са наблюдавани 13 екз. (П. Шурулинков – непубл. данни). При изследванията през 2020 г. видът не е установен като гнездещ, а са наблюдавани 2 екз. в района на обичайното гнездене в зоната на 17.06. (Cheshmedzhiev, Hristov 2020) и 6 екз. на 22.06. (С. Пеев – ebird). На 13.05.2021 г. са установени 4 белочели рибарки в зоната. На 5.07.2021 общо 10 екз. са видяни над Козлодуй.

Считаме че гнездовата численост на вида в зоната трябва да се определи на 0-37 двойки. Числеността по време на миграция трябва да се приеме за 5-15 екз.

Потенциални гнездови местообитания са всички пясъчни коси и островчета в зоната, с обща площ около 11 ха., но в зависимост от нивото на реката тя може да варира от 0 докъм 35 ха. При много високи нива през лятото, когато площта на пясъчните коси и островчета е минимална белочелата рибарка въобще не гнезди в зоната.

Хранителните местообитания на вида обхващат цялата акватория на зоната.

Като заплахи може да посочим резките промени в нивото на р. Дунав през гнездовия период на птиците, които могат да предизвикат наводняване на гнезда или свързване на пясъчните коси със сушата или големите острови, което води до лесно навлизане на наземни хищници и хора в колонии. Също така спирането на лодки с хора –рибари или плажувачи на островчетата води до сериозно безпокойство на гнездящите птици.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 1 двойка	Броят на наблюдаваните птици зависи от нивото на р. Дунав и съответно от площта на пясъчните коси и островчета.	Поддържане на популацията от поне 1 двойка.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 5 инд.	На 1.08.2015 г. в района на пясъчна коса са наблюдавани 13 екз. (П. Шурулинков – непубл. данни). На 5.07.2021 общо 10 екз. са видяни над Козлодуй.	Поддържане на условия за концентриране на популация от > 5 инд. по време на миграция. Пясъчните коси са определящи за спирането на вида в зоната по време на прелет. Но тяхната площ зависи от нивото на р. Дунав.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	Ha	Най-малко 11 ha	Изчислена на база на площта на данните за покритието от стандартния формуляр	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 11 ha.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ha	Най-малко 177 ха	Изчислена на база на площта на акваторията на р. Дунав в зоната	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 177 ha.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено – Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо – Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател Риби (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено – Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо – Bad	Поддържане на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или подобряване на стойност 1-Отлично състояние
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено – Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо – Bad										

5. Предложение за добавено съдържание към СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Гнездовата популация в зоната /1-37 дв./ представлява 3-14% от националната. Следователно оценката за значимост на популацията е „В“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е пряко свързана с останалите гнездещи колонии по долния Дунав/, общата оценка -, „В“.

Мигриращата популация 5-15 екз. представлява 5% от националната мигрираща популация. Оценките трябва да бъдат същите както за гнездовата популация.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за белочелата рибарка трябва да изглежда по следния начин:

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A195	<i>Sterna</i>			r	01	37	p		G	B	B	C	B

		<i>albifrons</i>												
B	A195	<i>Sterna albifrons</i>			c	5	15	i		G	B	B	C	B

Специфични цели за A193 *Sterna hirundo* (Речна рибарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 31-35 см. Размах на крилата: 77-98 см. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през лятото отгоре са сиви, а отдолу — бели; главата отгоре е черна; клюнът е яркочервен с черен връх; краката са яркочервени. През есенно-зимния период челото е белезникаво, а клюнът и краката — черни. Младите са с черни плещи. От полярната рибарка се отличава по черните външни махови пера и черния връх на клюна, а отблизо главата е по-слабо заоблена и коремът е по-светъл.

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и преминаващ вид. Среща се на малки групи. Гнезди колониално самостоятелно или с белочелата, белобузата и черната рибарка. Миграцията протича от средата на февруари до началото на май и от края на юли до началото на декември (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в лагуни (по разделителни диги и изкуствени острови в солници), в растителност по периферията на водоеми, в стоящи пресни води, стоящи бракични води, по острови в течащи води. При устието на р. Ропотамо гнезди на малки скални острови в морето (Янков, ред., 2007). По течението на р. Дунав на пясъчни коси и малки острови. През годините, когато нивото на водата е високо и пясъчните коси и острови са наводнени, гнезди в ез. Сребърна и Персински блата (Shurulinkov et al., 2019). Средното разстояние между гнездата е 0,99 м. (Нанкинов и др., 1997). Подходящи местообитания вероятно са 1150 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риби, скариди, насекоми (*Odonata*, *Gerridae*, *Dytiscidae*).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение, по-групирано на места по Черноморското крайбрежие (главно Бургаски влажни зони) и покрай р. Дунав (по крайбрежни блата и острови, особено около о. Белене). С отделни гнездовища и по някои по-големи вътрешни реки – Марица, Арда, Струма, Огоста и др. Колониите по р. Дунав променят местоположението си поради непостоянството на гнездовия субстрат – пясъчните коси (Янков, ред. 2007).

Защитен вид по ЗБР (Приложения 2 и 3). Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците. Включен в Червената книга на Р България (2015) в категория застрашен (EN). Според IUCN е LC (Least Concern) за света (2019) и за територията на континентална Европа (2021). Няма SPEC категория (BirdLife International, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **гнездящата** национална популация се оценява на **500-1500** двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са флукутиращи. Посочени са следните заплахи и влияния: H01; J02; K03.

Мигриращата национална популация се оценява на **3000-10000** индивида. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в числеността на преминаващите индивиди. Посочени са следните заплахи и влияния: E01; H01.

В Червената книга (2015) като заплахи са посочени наводняване на гнездовите колонии, унищожаване на мътилата и люпилата от градушки и наземни хищници. Безпокойство, отстрел, разрушаване или прекомерно обрастване на гнездовите находища, замърсяване с нефтопродукти.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) „Остров до Горни Цибър“

Вид предложен за включване в стандартния формуляр на зоната.

В зоната речната рибарка е гнездещ, прелетен и преминаващ по време на миграция и следгнездова дисперсия вид.

Анализ на наличната информация

През юни 2011 г. на пясъчните коси в западната част на зоната са гнездили 26 двойки речни рибарки, на 25.05.2012 г. - 20 двойки, а през юни 2013 г. – 4 двойки (Shurulinkov et al. 2016). На 1.08.2015 г. в зоната са видяни 6 екз., а между 9 и 12.08.2018 г. - 23 екз. речни рибарки (П. Шурулинков – непубл. данни). При изследванията през 2020 г. видът не е доказан като гнездещ, но са наблюдавани 10 екз. в района на обичайно гнездене в зоната (Cheshmedzhiev, Hristov 2020), а на 22.06.2020 – 40 екз. (С. Пеев – ebird). На 13-14.05.2021 г. са установени 7 речни рибарки в зоната. На 5.07.2021 - 10 екз. речни рибарки са видяни под с. Станево.

Считаме че гнездовата численост на вида в зоната трябва да се определи на 0-26 двойки. Числеността по време на миграция трябва да се приеме за 6 - 25 екз.

Потенциални гнездови местообитания са всички пясъчни коси и островчета в зоната, с обща площ около 11 ха., но в зависимост от нивото на реката тя може да варира от 0 докъм 35 ха. При много високи нива през лятото когато площта на пясъчните коси и островчета е минимална речната рибарка въобще не гнезди в зоната.

Хранителните местообитания на вида обхващат цялата акватория на зоната.

Като заплахи може да посочим резките промени в нивото на р. Дунав през гнездовия период на птиците, които могат да предизвикат наводняване на гнезда или свързване на пясъчните коси със сушата или големите острови, което води до лесно навлизане на наземни хищници и хора в колониите. Също така спирането на лодки с хора-рибари или плажуващи на островчетата води до сериозно безпокойство на гнездящите птици.

4. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели			
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	Най-малко 1 двойка	Броят на наблюдаваните птици зависи от нивото на р. Дунав и съответно от площта на пясъчните коси и островчета.	Поддържане на популацията от поне 1 двойка.			
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 6 инд.	На 1.08.2015 г. в зоната са видяни 6 екз., а между 9 и 12.08.2018 г. - 23 екз. речни рибарки (П. Шурулинков – непубл. данни). На 5.07.2021 - 10 екз. речни рибарки са видяни под с. Станево.	Поддържане на условия за концентриране на популация от > 6 инд. по време на миграция. Пясъчните коси са определящи за спирането на вида в зоната по време на прелет. Но тяхната площ зависи от нивото на р. Дунав.			
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	Ha	Най-малко 11 ha	Изчислена на база на площта на данните за покритието от стандартния формуляр	Поддържане на площта на гнездовите местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 11 ha.			
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	Ha	Най-малко 177 ha	Изчислена на база на площта на акваторията на р. Дунав в зоната	Поддържане на площта на хранителните местообитания на вида в зоната в размер на най-малко 177 ha.			
Местообитание на вида: Екологично състояние на	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	Поддържане на екологичното състояние на
Екологично състояние							
1-Отлично – High							
2-Добро – Good							

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
водните тела с местообитания на вида, -по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)			<div style="background-color: yellow; padding: 2px;">3-Умерено – Moderate</div> <div style="background-color: orange; padding: 2px;">4-Лошо – Poor</div> <div style="background-color: red; padding: 2px;">5-Много лошо – Bad</div> <p>Екологичното състояние на водите по р. Дунав по показател Риби (пункт Ново село) е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020, Табл. 1, стр. 62).</p>	водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2- Добро или подобряване ва стойност 1- Отлично състояние

5. Предложение за добавено съдържание към СФД за СЗЗ „Остров до Горни Цибър“

Гнездовата популация в зоната /1-26 дв./ представлява средно около 1,3% от националната. Следователно оценката за значимост на популацията е „С“. Оценката за опазване също според нас е „В“, оценката за изолация е „С“ /популацията е пряко свързана с останалите гнездещи колонии по долния Дунав/, общата оценка -, „С“.

Мигриращата популация 6-25 екз. представлява 0,25% от националната мигрираща популация. Оценките трябва да бъдат същите както за гнездовата популация.

Таблицата в стандартния формуляр на зоната за речната рибарка трябва да изглежда по следния начин:

Species				Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D				
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.	
B	A193	<i>Sterna hirundo</i>			r	0	1	26	p		G	C	B	C	C
B	A193	<i>Sterna hirundo</i>			c	6	25		i		G	C	B	C	C

Използвана литература

- Големански, В. (гл. ред.). (2011). Червена книга на Република България. Том. 2. Животни. ИБЕИ-БАН & МОСВ, София. Електронно издание. Линк: <http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol2/>
- Демерджиев, Д. 2000. Видов състав, сезонна и годишна динамика на орнитофауната във влажните зони между с. Партизанин и с. Оризово, Старозагорско. – Дипл. работа, ПУ, катедра „Зоология на гръбначните животни“.
- Демерджиев, Д. 2004. Опазване на световно застрашеният малък корморан (*Phalacrocorax rugosus*) в защитената местност Злато поле. – Доклад по проект, БДЗП, 7 с.

- Иванов, Б., Ю. Муравеев. 2002. Национален план за действие за опазването на малкият корморан (*Phalacrocorax rugosus*) в България, 2002–2006 г. – В: Янков, П. (отг. редактор). Световно застрашени видове птици в България. Национални планове за действие за опазването им, Част 1. БДЗП – МОСВ, Природозащитна поредица, Книга 4, БДЗП, София, 13–37.
- Иванов Б., Д. Георгиев, М. Димитров, Б. Бъров. Морски орел, *Haliaeetus albicilla*. В: Големански, В. и др. (ред.) 2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. ИБЕИ – БАН & МОСВ, София, 259.
- Кавръкова, В., Димова, Д., Димитров, М., Цонев, Р., Белев, Т., Раковска, К. /ред./ 2009. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България. Второ, преработено и допълнено издание. София, Световен фонд за дивата природа, Дунавско – Карпатска програма и федерация “ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“
- Матеева, И., Стойчев, С., Василев, В., Плачийски Д., Янков, П., Сиердсема, Х. 2013. Проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Натура 2000. Доклад. Обединение ЕКОНЕКТ.
- Мичев Т., Петров Ц., Николов Х., Боев З. (2015) Черен щъркел, *Ciconia nigra*. В: Големански В. и др. (Eds) 2015. Червена книга на Република България, Том 2, Животни, БАН-МОСВ, София, 250 с.
- Мичев, Т. и Профиров, Л. (2010). Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг и Методика за мониторинг на реещите се мигриращи птици. НСМБР – ИАОС.
- Мичев, Т., Симеонов, Д., Профиров, Л. (2012). Птиците на Балканския полуостров. Екотан, София, 296 с.
- Нанкинов Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов 1997. Фауна на България, т. 26, Aves. Част II. С., АИ “Проф. М. Дринов”
- Петров Ц., Янков П., Мичев Т., Милчев Б., Профиров Л. (1991) Разпространение, численост и мерки за опазване на черния щъркел, *Ciconia nigra* (L.) в България. Известия на музеите от Южна България, 17: 25-32.
- Плачийски Д., В. Рътарова, Д. Демерджиев, С. Чешмеджиев, В. Фердинандова, В. Аркумарев, Д. Баталов, Н. Василев. 2018. План за действие за малкия креслив орел (*Clanga pomarina*) в България за периода 2019–2028 г. София, БДЗП, ИАГ и МОСВ: 88 с.
- Плачийски, Д., Д. Демерджиев, Г. Попгеоргиев, Н. Петков, Ю. Корнилев (2014): План за действие за опазване на малкия корморан (*Phalacrocorax rugosus*) в България (2014–2023 г.). София, БДЗП-МОСВ: 98 с.
- Симеонов, С., Т. Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20. Aves, част I. София, Издателство на БАН: 84-87, 90-92, 94-96, 121-123, 152-155, 180-181
- Стойчев, С., Б. Николов. 2011. Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*). В: Големански, В. (ред.) Червена книга на България. Том 2. Животни: 266.
- Чешмеджиев, С., Христов, И. „Картиране на гнездящи птици в българо-румънския участък от плавателния път на река Дунав“. Доклад. ГеоМарин” ЕООД. 2020.
- Шуруликов, П., Даскалова, Г., Делов, В., Далакчиева, С., Борисов, Б., Стоянов, Г., Ангелов, И., Цветков, П. (2015). Методика за мониторинг на гнездящите видове птици. НСМБР – ИАОС.
- Шуруликов П., Цонев Р., Николов Б., Стоянов Г. П. , Асенов Л. (2005) Птиците на Средна Дунавска равнина. Федерация Зелени Балкани, София, 120 стр.
- Янков, П. (отг. ред.). 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, книга 10. БДЗП, София, 54-55, 58-59, 62-63, 78-79, 128-129, 152-153, 244-245.

- Andone, G., H. Almasan, D. Rudu, L. Andone, E. Chirac, G. Sclarletescu. 1969. Cercetare asupra pasarilorichiofage din delta Dunarii. Inst. Cercet. Pisc. Studi si Cercetari 27: 133–183.
- BirdLife International (2017) *European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities* Cambridge, UK: BirdLife International.
- BirdLife International (2021) Species factsheet: *Pelecanus crispus*. Downloaded from <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/dalmatian-pelican-pelecanus-crispus>
- BirdLife International (2021) Species factsheet: *Phalacrocorax carbo*. Downloaded from <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/great-cormorant-phalacrocorax-carbo>.
- BirdLife International (2021) Species factsheet: *Accipiter brevipes*. Downloaded from <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/levant-sparrowhawk-accipiter-brevipes>
- BWPI, 2006. The birds of the western Palearctic interactive, 2006 Upgra. ed. DVD Birdguides, Shrewsbury.
- Cheshmedzhiev S., Shurulinkov P., Daskalova G. (2019) Status and distribution of diurnal birds of prey and the Black Stork along the Bulgarian section of the Danube River. In: Shurulinkov P. et al. (eds.) Biodiversity of the Bulgarian-Romanian section of the Lower Danube. Nova Publishers, New York, 375-398 p.
- Dimitrov, M., T. Michev, L.Profirov, K.Nyagolov (2005) Waterbirds of Bourgas Wetlands. Results and Evaluation of the MonthlyWaterbird Monitoring 1996-2002. Bulgarian Biodiversity Fondation and Pensoft Publishers, Sofia-Moscow, 160 pp.
- JDS4 (2019-2020). Scientific report: A shared analysis of the Danube river. <http://www.danubesurvey.org/jds4/publications/scientific-report>
- Keller V., Herrando S., Vorisek P., Franch M., Kipson M., Milanese P., Marti D., Anton M., Klvanova A., Kalyakin A., Bauer H.-G.,Foppen R. (2020) European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. EBCC & Lynx Editions, Barcelona.
- Kostadinova I., S. Dereliev. 2001. Results from the Mid-Winter Counts of Waterbirds in Bulgaria for the period 1997-2001. BSPB Conservation Series. Book 3, BSPB, Sofia, BG, 96 pp.
- Krone O., G. Treu. 2018. Movement patterns of white-tailed sea eagles near wind turbines. The Journal of Wildlife Management, 82:1367–1375.
- Mateeva I., Iankov P. (2013) Migration pattern of 42 bird species of Bulgarian ornithofauna, according to the level of current knowledge (In Bulgarian).Technical Report
- Metcheva, R., Beltcheva, M., Naumov, B., Yankov, Y., Michev, T., Profirov, L., Mitov, P., Kenderov, L., Georgieva, E., Petrov, P., Goranov, S., (2016) Faunistic study of the Danube Island Tsibar. — Fourth Romanian-Bulgarian-Hungarian-Serbian Conference 'Geographical Research and Cross-Border Cooperation within the Lower Basin of the Danube', 15—17 Sept. 2016, Vidin — Bulgaria, pp. 72.
- MICHEV T., L. PROFIROV, N. KARAIVANOV, B. MICHEV (2012) Migration of Soaring Birds over Bulgaria. Acta zoologica bulgarica, 64 (1), 2012: 33-41
- Michev, T. M., & Profirov, L. (2003). Mid-winter Numbers of Waterbirds in Bulgaria (1977-2001): Results from 25 Years of Mid-winter Counts Carried Out at the Most Important Bulgarian Wetlands. Pensoft Pub.
- Nikolov I., P.Shurulinkov, B.Borisov (2014) Status of the breeding populations of Great Cormorants in Bulgaria in 2012. In: Bregnballe T.,Lynch J.,Parz-Gollner R., Marion L.,Volponi S.,Paquet J.Y.,Carss D.N., van Eerden M.R. (eds.) Breeding numbers of Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in the Western Palearctic,2012-2013.- 99: 78-81.
- Shurulinkov, P., Daskalova, G., Cheshmedzhiev, S., Kirov, K., Koev, V., Dinkov, H., Hristov, I., Nikolov, I., Mihov, S., Kutsarov, Y. 2019. Heron and Cormorant colonies along the Bulgarian-Romanian section the Danube River: Status and trends, 2010-2014, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.),

- Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov, P., Cheshmedzhiev, S., Daskalova, G., Dinkov, H., Kirov, K., Hristov, I., Kutsarov, Y., Koev, V., Michov, S., 2019. Recent data on the distribution and numbers of the water birds in the wetlands along the Bulgarian section of the Danube river, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov, P., Daskalova, G., Michov, S., Koev, V., 2016. The distribution, numbers, and breeding of terns and waders on the sand islands along the Bulgarian-Romanian section of the Danube. — North-Western Journal of Zoology, 12 (1): 65—77
- Todorov E., G. Daskalova, P. Shurulinkov. 2015. Current Breeding Distribution and Conservation of White-tailed Eagle, *Haliaeetus albicilla* (L.) in Bulgaria. Acta zool. bulg., 67 (1): 3-10.
- Sándor A.D., V. Alexe, M. Marinov, A. Doroşencu, C. Domşa, B. J. Kiss. 2014. Nest-site selection, breeding success, and diet of white-tailed eagles (*Haliaeetus albicilla*) in the Danube Delta, Romania. Turkish Journal of Zoology, 38: 1-9.
- Wetlands International. 2016. Waterbird Population Estimates. Available at: wpe.wetlands.org.